

Jaarrekening 2014

**Stichting Lentis
Maatschappelijke Onderneming**

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2014

5.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2014	3
5.1.2	Geconsolideerde resultatenrekening over 2014	4
5.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2014	5
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
5.1.5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2014	14
5.1.6	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	21
5.1.7	Mutatieoverzicht vaste activa o.g.v. art. 5a Regeling verslaggeving WTZi	23
5.1.8	Specificatie ultimo boekjaar onderhanden projecten en gereedgekomen projecten	26
5.1.9	Overzicht langlopende schulden ultimo 2014	27
5.1.10	Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2014	28
5.1.11	Enkelvoudige balans per 31 december 2014	34
5.1.12	Enkelvoudige resultatenrekening over 2014	35
5.1.13	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	36
5.1.14	Toelichting op de balans per 31 december 2014	37
5.1.15	Mutatieoverzicht vaste activa	44
5.1.16	Mutatieoverzicht vaste activa o.g.v. art. 5a Regeling verslaggeving WTZi	46
5.1.17	Specificatie ultimo boekjaar onderhanden projecten en gereedgekomen projecten	49
5.1.18	Overzicht langlopende schulden ultimo 2014	50
5.1.19	Toelichting op de resultatenrekening over 2014	51

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	57
5.2.2	Statutaire regeling resultaatbestemming	57
5.2.3	Resultaatbestemming	57
5.2.4	Gebeurtenissen na balansdatum	57
5.2.5	Controleverklaring	59

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2014
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	0	115.365
Materiële vaste activa	2	104.498.306	111.793.879
Financiële vaste activa	3	<u>1.083.744</u>	<u>1.108.555</u>
Totaal vaste activa		105.582.050	113.017.799
Vlottende activa			
Voorraden	4	330.983	348.915
Vorderingen uit hoofde van onderhanden werk DBC's/DBBC's	5	2.222.117	7.037.312
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	2.853.604	10.342.542
Overige vorderingen	7	28.946.795	21.266.686
Liquide middelen	8	<u>2.258.433</u>	<u>256.837</u>
Totaal vlottende activa		36.611.932	39.252.292
Totaal activa		<u><u>142.193.982</u></u>	<u><u>152.270.091</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Collectief gefinancierd gebonden vermogen	9	27.157.283	27.758.537
Niet-collectief gefinancierd vrij vermogen		<u>4.231.598</u>	<u>4.231.598</u>
Totaal eigen vermogen		31.388.881	31.990.135
Vorzieningen	10	2.757.769	2.386.694
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	11	61.936.850	67.433.785
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van onderhanden werk DBBC's	5	3.472.282	0
Schulden uit hoofde van bekostiging	6	0	908.124
Overige kortlopende schulden	12	42.638.200	49.551.353
Totaal passiva		<u><u>142.193.982</u></u>	<u><u>152.270.091</u></u>

5.1.2 GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2014

	Ref.	2014 €	2013 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten uit gebudgetteerde zorgprestaties	14	65.274.599	65.916.645
Niet-gebudgetteerde zorgprestaties (exclusief DB(B)C's / DB(B)C-zorgproducten)	15	2.555.660	2.553.530
Omzet DBC's	16	97.862.495	62.348.591
Omzet DBBC's	17	352.365	247.392
Omzet Basis GGZ	18	703.991	0
Opbrengsten uit hoofde van transitiereregelingen en honorariumplafonds	19	0	38.740.364
Subsidies	20	3.200.455	3.061.012
Overige bedrijfsopbrengsten	21	3.858.718	3.643.616
Som der bedrijfsopbrengsten		173.808.283	176.511.150
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	22	138.920.284	139.491.523
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	23	11.421.936	11.803.343
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	24	448.948	661.633
Overige bedrijfskosten	25	21.546.465	21.425.989
Som der bedrijfslasten		172.337.633	173.382.488
BEDRIJFSRESULTAAT		1.470.650	3.128.662
Financiële baten en lasten	26	-2.071.904	-2.399.217
RESULTAAT BOEKJAAR		-601.254	729.445

RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat is als volgt verdeeld:

	2014 €	2013 €
Toevoeging/(onttrekking):		
Reserve aanvaardbare kosten	-601.254	734.876
Algemene reserves	0	-5.431
	-601.254	729.445

5.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

	Ref.	2014		2013	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			1.470.650		3.128.662
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	1,2,3	11.870.886		12.482.979	
- mutaties voorzieningen	10	<u>371.075</u>		<u>436.807</u>	
			12.241.961		12.919.786
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	4	17.932		52.563	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DB(B)C's / DB(B)C-zorgproducten	5	8.287.477		-998.574	
- vorderingen	7	-7.680.109		137.264	
- vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging	6	6.580.814		4.908.130	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	12	<u>5.753.798</u>		<u>-2.717.036</u>	
			12.959.912		1.382.347
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>26.672.523</u>		<u>17.430.795</u>
Ontvangen interest	22	2.216.677		1.881.158	
Betaalde interest	22	-4.320.553		-4.281.395	
Resultaat deelneming	22	<u>-31.972</u>		<u>-1.020</u>	
			<u>-2.135.848</u>		<u>-2.401.257</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			24.536.675		15.029.538
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	2	-7.873.616		-13.395.322	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	3.466.997		690.057	
Investerings immateriële vaste activa		0		0	
Desinvesteringen immateriële vaste activa		0		0	
Investerings deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	3	31.972		1.020	
Mutatie leningen u/g	3	0		-330.000	
Desinvestering in financiële vaste activa	3	3.455		0	
Overige investeringen in financiële vaste activa	3	<u>0</u>		<u>-300</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-4.371.192		-13.034.545
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	11	0		0	
Aflossing langlopende schulden	11	<u>-5.496.936</u>		<u>-3.288.934</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-5.496.936		-3.288.934
Mutatie geldmiddelen			<u>14.668.547</u>		<u>-1.293.941</u>
Verklaring mutatiegeldmiddelen					
Mutatie liquide middelen	8	2.001.596		11.700	
Mutatie schulden kredietinstellingen	12	<u>12.666.951</u>		<u>-1.305.641</u>	
			<u>14.668.547</u>		<u>-1.293.941</u>

Er is gebruik gemaakt van de indirecte methode.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming (hierna Lentis) is statutair (en feitelijk) gevestigd te Zuidlaren, op het adres E6, 9471 KA Zuidlaren. Lentis is een organisatie voor geestelijke gezondheidszorg, forensische gezondheidszorg en ouderenzorg in de provincies Groningen, Drenthe en Friesland. Lentis verleent zowel Basis GGZ als Specialistische GGZ aan kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen. Lentis behoort tot het Lentis Concern. Aan het hoofd van deze groep staat de Bestuursstichting Lentis te Zuidlaren. De jaarrekening van Lentis is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Bestuursstichting Lentis te Zuidlaren.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 655 inzake de jaarverslaggeving door zorginstellingen en Titel 9 Boek 2 BW.

Systeemcomplexiteit leidt tot landelijke problematiek en onzekerheden

Bij het bepalen van de DBC-omzet 2014 heeft Lentis de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gevolgd zoals opgenomen in paragraaf 5.1.4.3, die zijn gebaseerd op de handreiking omzetbepaling curatieve GGZ 2013. Door de systeemcomplexiteit en landelijke problematiek is sprake van onzekerheden in de omzetverantwoording 2014.

Oorzaak en achtergrond systeemcomplexiteit

Landelijk is met ingang van 2013 is voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg prestatiebepaling ingevoerd op basis van de DBC-systematiek. Sinds 2012 wordt door verzekeraars en het NZA extra gecontroleerd. Hieruit zijn risico's en onduidelijkheden rond de registratie- en facturatiebepalingen naar voren gekomen. Deze bepalingen bevatten diverse open normen, waarvan een aantal gedurende- en na afloop van het boekjaar nader is geduid door de regelgevers. Het met terugwerkende kracht volledig voldoen aan achteraf vastgestelde nadere duiding is onmogelijk en de consequenties zijn niet betrouwbaar in te schatten. Risico's en onduidelijkheden hangen met name samen met het gebrek aan heldere normstelling rondom de verwijsregistratie, inzet van de (hoofd)behandelaar, de inhoud van de geleverde zorg en de status van de validatiemodule.

Continuïteitsveronderstelling

De financiering vindt plaats met eigen vermogen en vreemd vermogen. Het eigen vermogen van Lentis bedraagt per 31 december 2014 € 31,4 miljoen positief.

Het vreemd vermogen is verdeeld in lang en kort, waaronder door banken in rekening-courant verstrekte middelen en door banken verstrekte leningen. De banken hebben voorwaarden gesteld in de financieringsovereenkomsten die Lentis dient na te komen. Ondanks dat niet tijdig een jaarrekening met goedkeurende verklaring (per 1 juli 2015) wordt gedeponereerd, heeft dit geen gevolgen voor de opeisbaarheid, daar de bank hiervoor een Waiver verstrekt heeft. De latere deponering van de jaarrekening met goedkeurende verklaring is afgestemd met de banken en andere belanghebbenden.

Wij verwachten dat de cashflow over het boekjaar 2015 zich verder positief zal ontwikkelen. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang proportioneel geconsolideerd. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de Groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

De in consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

- Lentis Zorgonderneming B.V., Groningen (100%)
- PsyQ Noord B.V., Groningen (100%)
- PsyQ Business B.V., Groningen (100%)
- P.O.H. B.V., Groningen (100%)

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in de paragraaf consolidatie, evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij. Voor een verder overzicht van de verbonden rechtspersonen wordt verwezen naar de jaarrekening van Bestuursstichting Lentis te Zuidlaren.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Indien voor te vervaardigen materiële vaste activa noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd nodig is om deze gebruiksklaar te maken, worden de rentekosten opgenomen in de vervaardigingsprijs.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de vervaardigingsprijs. Indien grond gekocht is met opstellen, met de intentie de opstellen te slopen of teniet te laten gaan en vervolgens op de grond nieuwbouw te realiseren, dan maken de eventuele boekwaarde van de opstellen en de gemaakte sloopkosten deel uit van de verkrijgingsprijs van de grond.

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming beschikt over vastgoed waar zorg wordt verleend waarop aanspraak bestaat ingevolge artikel 6 van de AWBZ. Voor dit vastgoed zijn in 2011 de bekostigingsregels aangepast. Volledige nacalculatie van kapitaallasten van (voorheen) vergunningsplichtige investeringen is vervangen door prestatiebekostiging. Hierbij geldt een gefaseerde overgang met een overgangstermijn tot en met 2017.

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming beschikt tevens over vastgoed waar curatieve zorg wordt verleend die wordt bekostigd door ofwel vanuit de Zorgverzekeringswet ofwel het ministerie van Veiligheid en Justitie. Voor dit vastgoed was in 2011 reeds bekend dat de bekostiging zou worden aangepast, maar de exacte invulling en tarieven waren nog niet bekend. Met ingang van 2013 wordt volledige nacalculatie van kapitaallasten vervangen door prestatiebekostiging. Hierbij geldt deels een gefaseerde overgang met een overgangstermijn tot en met 2017.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft de realiseerbare waarde van het vastgoed getoetst op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen van haar zorgvastgoed. Deze is benaderd op het niveau van de kasstroomgenererende eenheden, en vergeleken met de boekwaarde van het vastgoed en de overige met de bedrijfsvoering samenhangende activa per 31 december 2014.

Voor de benadering van de contante waarde van de kasstromen zijn veronderstellingen gehanteerd voor de resterende levensduur, restwaarden en investeringen zoals opgenomen in het strategisch vastgoedplan van de instelling. Uit de meerjaren begroting afgeleide kasstromen houden rekening met de effecten van overheidsmaatregelen zoals die nu zijn vastgesteld. De disconteringsvoet is 5% en daarmee gelijk aan de rente die het NZA in de NHC tarieven hanteert.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de desbetreffende deelneming. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien de waardering volgens de nettovermogenswaarde negatief is wordt hiervoor een voorziening (voorziening deelneming) gevormd. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Rentebaten (disagio) worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren op basis van de looptijd van de daaraan ten grondslag liggende leningen.

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en-verliesrekening.

Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Lentis beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst. Als die er niet is wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief, danwel de kasstroomgenererende eenheid. Vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 5% (2013: 5%).

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out') of lagere opbrengstwaarde.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

Operationele leasing

Bij de vennootschap kunnen er leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

Kredietrisico

De Bestuursstichting Lentis heeft vorderingen verstrekt aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden, direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden en kruisposten. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening persoonlijk budget levensfase (toerekening aan jaren)

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Onderhanden projecten uit hoofde van DB(B)C's / DB(B)C-zorgproducten

De onderhanden projecten uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten worden gewaardeerd op basis van de verwachte opbrengstwaarde van het deel van de DBC's / DBC-zorgproducten dat op 31 december 2014 is geleverd. Op de onderhanden projecten worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht. Voor voorzienbare verliezen op de onderhanden projecten uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt een voorziening op de waardering in mindering gebracht.

Het onderhanden projecten uit hoofde van DBBC worden gewaardeerd op basis van de verwachte opbrengstwaarde van het deel van de DBBC's dat per 31 december 2014 openstaat. De opmerkingen over sectorbrede onzekerheden is ook van toepassing op het onderhanden werk DBC's curatieve GGZ en verder uitgewerkt in paragraaf 5.1.4.3.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. De vervolgwaaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien geen sprake van agio/disagio of transactiekosten dan geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid. De voorziening is bepaald door combinatie van de direct en indirecte methode.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Verkoopkosten en algemene beheerkosten

Onder verkoopkosten en algemene beheerkosten worden die kosten verstaan die ten laste van het jaar komen, en die niet direct aan de kostprijs van de geleverde goederen zijn toe te rekenen.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Netto-omzet

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten en gerealiseerde projectopbrengsten uit hoofde van onderhanden projecten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen het Lentis concern.

Opbrengsten uit gebudgetteerde zorgprestaties

De opbrengsten uit gebudgetteerde zorgprestaties worden verantwoord op basis van:

- De in het boekjaar werkelijk geleverde verblijfsdagen en de daarvoor in de rekenstaat overeengekomen tarieven;
- De in het boekjaar werkelijk geleverde productie-uren / -dagdelen (waaronder verpleging, persoonlijke verzorging, begeleiding, dagbehandeling, uitleen van verpleegartikelen en vervoer) en de daarvoor in de rekenstaat overeen gekomen tarieven;
- Nacalculerbare kapitaalslasten met betrekking tot afschrijvingen, huur, rente en overige nacalculerbare kapitaalslasten. Deze zijn gebaseerd op de daarvoor in de rekenstaat overeengekomen bedragen en het rentenormeringsmodel;
- De opbrengst uit hoofde van de compensatiemaatregel welke in de rekenstaat is toegekend en in de periode 2012-2018 in het nacalculatieformulier wordt verwerkt. Deze bate is gelijk aan de afschrijving zoals verwerkt de financiële vaste activa uit hoofde van de vordering compensatiemaatregel;
- Overige budgetcomponenten, waaronder toeslagen, zorginfrastructuur, generieke budgetkortingen, MRSA, innovatie, inrichtingskosten bij gedwongen verhuizing, extreme zorgzwaarte en extreme zorggebonden materiaalkosten en geneesmiddelen op cliëntniveau;
- Nagekomen budgetaanpassingen vanuit voorgaande jaren welke in het boekjaar zijn toegekend door het zorgkantoor.

DBC-omzet in relatie tot landelijke problematiek en onzekerheden

Bij het bepalen van de DBC-omzet voor schadelastjaren 2013 en 2014 heeft Lentis de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gevolgd zoals onderstaand opgenomen.

Met ingang van 2013 is voor de curatieve geestelijke gezondheidszorg prestatiebekostiging ingevoerd op basis van de DBC-systematiek. In de periode 2008 tot en met 2012 is reeds gebruik gemaakt van de DBC systematiek voor de incasso van het budget, maar vanaf 2013 zijn de DBC's ook bepalend voor de omzet in de jaarrekening. De systematiek kende inherente beperkingen waardoor in de periode 2008 tot en met 2012 geen goedkeurende verklaring bij de DBC verantwoordingen kon worden verstrekt. Door de invoering van de prestatiebekostiging in 2013 heeft dit ook geleid tot verklaringen met beperking bij de jaarrekeningen 2013 van GGz instellingen, ook bij Lentis.

De generieke landelijke risico's en onduidelijkheden zijn voor een belangrijk deel geadresseerd door het door Lentis uitgevoerde zelfonderzoek naar aanleiding van:

1. Het 'Plan van aanpak verantwoording behandelingen en jaarrekeningen curatieve ggz naar aanleiding van de NBA audit alert 32' d.d. 1 december 2014 (hierna: Plan van aanpak GGZ)
2. Het 'Controleplan Onderzoek controles cGGZ 2013' d.d. 2 april 2015 opgesteld door Zorgverzekeraars Nederland en GGZ Nederland

Op basis van het controleplan is een 'controlerend' zorgverzekeraar benoemd. Deze controlerend zorgverzekeraar beoordeelt namens de zorgverzekeraars de uitkomsten van het zelfonderzoek en maakt afspraken over de te crediteren bedragen naar aanleiding van het zelfonderzoek. Dit levert een belangrijke bijdrage aan de oplossing van de onduidelijkheden.

Voor een ander deel zijn de generieke landelijke risico's en onduidelijkheden nog niet opgelost. Het gaat hierbij vooral om de registratie- en facturatiebepalingen wat betreft de inhoud van de verzekerde zorg en voortschrijdend inzicht rond feitelijke en terechte levering (voorheen gepast gebruik), zoals beschreven in de 'Algemene inleiding Onderzoek controles cGGZ 2013' (pagina 4). In het hiervoor genoemde plan van aanpak is daarover verder het volgende opgenomen: "Om de risico's rond de omzetbepaling die verband houden met de controles door verzekeraars op 'gepast gebruik' adequaat te kunnen beheersen, zullen zorgaanbieders een voor de accountant toetsbaar werkproces voor het toepassen van gepast gebruik inrichten. Over de contouren hiervan zullen zorgaanbieders in 2015 landelijke afspraken maken met verzekeraars."

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Het voortschrijdend inzicht inzake gepast gebruik blijft derhalve een punt van aandacht in de omzetverantwoording over schadelastjaar 2013 en 2014. Bij het plan van aanpak is afgesproken dat ten aanzien van de controles inzake gepast gebruik nader overleg zal plaatsvinden tussen zorgverzekeraars en de branche. Dit overleg moet er toe leiden dat het gepast gebruik probleem wordt opgelost, zodanig dat regelmatig de stand van de wetenschap wordt herijkt en de uitkomsten daarvan in principe alleen toekomstige werking hebben voor nieuw te openen DBC's. Op dit moment is dit nog niet geregeld.

Lentis heeft naar beste weten de zorg verleend en verantwoord, maar kan niet uitsluiten dat hieruit nog aanpassingen voortvloeien. Omdat de omvang niet is in te schatten is hiermee geen rekening gehouden in de jaarrekening 2014.

De raad van bestuur heeft de ZVW-omzet en daarbij behorende balansposten naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en bijzonderheden die landelijk een rol spelen en ook bij Lentis van toepassing zijn.

Onderstaand wordt de relevantie ervan voor de jaarrekening 2014 van Lentis toegelicht:

a) Zelfonderzoek schadejaar 2013

Lentis heeft het zelfonderzoek inzake schadejaar 2013 zoals beschreven in het Plan van aanpak GGZ uitgevoerd, en hierin de controlepunten uit het Onderzoek controles cGGZ 2013 meegenomen voor zover deze materiële financiële impact hebben.

Het zelfonderzoek 2013, dat betrekking had op 6 controlepunten, is afgestemd met de controlerend zorgverzekeraar en akkoord bevonden.

Hiermee is er voor de hoofdpunten uit het Plan van aanpak GGZ, verwijzing en hoofdbehandelaarschap, volledige duidelijkheid over de financiële gevolgen. Voor de overige controlepunten geldt het akkoord van de controlerend zorgverzekeraar uitsluitend voor haar aandeel in de omzet. Lentis verwacht dat de andere zorgverzekeraars voor de overige controlepunten aansluiten bij het akkoord van de controlerend zorgverzekeraar.

Verder zijn uit het Onderzoek controles cGGZ onzekerheden voortgevloeid die mogelijk impact hebben voor Lentis, misbruik van middelen en verblijfsprestaties, en waarover nog geen overeenstemming met de zorgverzekeraars is bereikt.

De (geschatte) financiële gevolgen van het zelfonderzoek 2013 en de landelijk resterende onzekerheden, alsmede de doorvertaling naar schadelastjaar 2014, zijn verwerkt in de jaarrekening.

De Raad van Bestuur verwacht geen significante correcties meer ten opzichte van de verantwoorde omzet, maar vanwege de genoemde onzekere elementen wordt het door Lentis mogelijk geacht dat de uiteindelijke afwikkeling wel significant afwijkt van de gemaakte inschattingen.

b) Schadelast(deel)plafond(s) kunnen wijzigen als gevolg van diverse contractafspraken

Lentis heeft diverse contractafspraken gemaakt met de zorgverzekeraars die van invloed kunnen zijn op het totale schadelastplafond en de eventuele deelplafonds voor schadejaar 2014. De deelplafonds verschillen per contract per zorgverzekeraar en zijn afhankelijk van een aantal factoren. Voor een deel kan per balansdatum nog geen exacte inschatting gemaakt worden van de uitkomsten van deze contractafspraken en de gevolgen daarvan voor de schadelast(deel)plafond(s).

Voor schadejaar 2014 is daarbij tevens sprake van een aantal nieuwe ontwikkelingen waaronder:

- afschaffing representatiemodel,
- diverse deelplafonds per zorgverzekeraar,
- invoering basis GGZ,
- voortijdige afsluiting jeugd DBC's en
- wijzigingen in de productiemix door ambulantisering en inzet op zwaardere en intensievere vormen van behandeling.

De bepaling van de opbrengstverantwoording 2014 is in lijn met de Handreiking omzetbepaling curatieve GGZ 2013 en in de schadelastprognose wordt rekening gehouden met de veranderingen in regelgeving met betrekking tot 2014. Voor zover uit de analyse op (deel)contract niveau een verwachte overproductie blijkt, is deze pro rata toegerekend aan het boekjaar 2014 voor het percentage dat de DBC's (van het betreffende deelcontract) gemiddeld gereed waren per 31 december 2014.

c) De waardering van het Onderhanden werk DBC in relatie tot contractafspraken, in de registratie en waardering

Voor de (grondslag van de) waardering van het onderhanden werk per 31 december 2014 verwijzen wij naar de toelichting op de post onderhanden werk en de waarderingsgrondslagen terzake. Wij attenderen op de bijzonderheid dat een inschatting gemaakt moest worden van de vraag of sprake is van een verlieslatend contract, waarbij ook de onzekerheden genoemd in deze toelichting een rol spelen. De inschatting of sprake is van een verlieslatend contract blijkt uit de schadelastprognose.

d) Het bedrag dat voortvloeit uit de overgangsregeling NHC. (Dit bedrag is opgenomen in de omzet 2014. Echter de goedkeuring van het bedrag dat door Lentis is berekend, heeft nog niet plaatsgevonden door het NZA.)

Lentis heeft de berekening van de vergoeding uit hoofde van deze regeling gemaakt in lijn met de beleidsregels en nadere aanwijzingen terzake en gaat uit van definitieve vaststelling en verrekening van de huidige opgenomen positie. De wijze van berekening van deze (en dergelijke) nacalculatie-posten kent een bestendige gedragslijn. Waar van toepassing is rekening gehouden met de effecten van overproductie.

Afsluitend

De onzekerheden bij de hiervoor genoemde factoren versterken elkaar. De in deze jaarrekening 2014 uitgewerkte en onderbouwde schattingen kunnen derhalve in de realisatie afwijken. De uiteindelijke uitkomsten zullen blijken uit de eindafrekeningen met de zorgverzekeraars en kunnen materieel afwijken van de in deze jaarrekening opgenomen bedragen gebaseerd op de beste schatting.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Opbrengsten uit niet-gebudgetteerde zorgprestaties (inclusief WMO-huishoudelijke hulp)

De niet-gebudgetteerde zorgprestaties worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de opbrengsten zijn gerealiseerd. De niet-gebudgetteerde zorgprestaties worden verantwoord op basis van:

- De werkelijk geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betrokken instellingen overeengekomen tarieven;
- De werkelijk geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betrokken cliënten overeengekomen tarieven, waaronder PGB's;
- De werkelijk geleverde productie uit hoofde van de Huishoudelijke Hulp in het boekjaar en de met de gemeente overeengekomen tarieven;
- Overige opbrengsten uit hoofde van zorgverlening op basis van de specifieke afspraken.

Subsidies (exclusief Wmo-huishoudelijke hulp, inclusief overige WMO-prestaties)

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. De subsidies van ministeries / gemeenten / provincies worden verantwoord op basis van de werkelijk geleverde zorg en diensten in het boekjaar en de met de betrokken ministeries / gemeenten / provincies overeengekomen tarieven.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de opbrengsten geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de Groep. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper. Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

In de overige bedrijfsopbrengsten worden ondermeer de vergoedingen voor catering, winkelverkoop, parkeergelden, uitgeleend personeel, verhuur van onroerend goed en gerealiseerde boekwinsten op verkoop van onroerend goed verantwoord.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Negatieve goodwill valt vrij in de winst-en-verliesrekening voor zover lasten en verliezen zich voordoen, indien hier bij de verwerking van de overname rekening mee is gehouden en deze lasten en verliezen betrouwbaar zijn te meten. Indien geen rekening is gehouden met verwachte lasten of verliezen, dan valt de negatieve goodwill vrij in overeenstemming met het gewogen gemiddelde van de resterende levensduur van de verworven afschrijfbaar activa. Voor zover de negatieve goodwill uitkomt boven de reële waarde van de geïdentificeerde niet-monetaire activa wordt het meerdere direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Pensioenen

Lentis heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lentis. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Lentis betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2014 diende het pensioenfonds een dekkingsgraad van ten minste 104,5% te hebben. De dekkingsgraad (na indexatie) bedroeg toen 109%. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij hoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. Op 31 december 2023 moet de dekkingsgraad minimaal 123% zijn. De gemiddelde dekkingsgraad per februari 2015 bedroeg 106%.

Het pensioenfonds verwacht hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Lentis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lentis heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfonds en verzekeringsmaatschappijen betaald door het Lentis concern. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	0	115.365
Totaal immateriële vaste activa	<u>0</u>	<u>115.365</u>

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	115.365	230.726
Bij: Investerings	0	0
Af: Desinvesteringen	0	0
Af: afschrijvingen	115.365	115.361
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>	<u>115.365</u>

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	73.992.982	76.954.676
Machines en installaties	17.775.192	19.333.834
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	12.730.132	15.264.313
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	0	241.056
Totaal materiële vaste activa	<u>104.498.306</u>	<u>111.793.879</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	111.793.879	111.403.016
Bij: investeringen	7.873.616	13.395.322
Af: afschrijvingen	11.253.244	11.652.769
Af: bijzondere waardeverminderingen	448.948	661.633
Af: desinvesteringen	3.466.997	690.057
Boekwaarde per 31 december	<u>104.498.306</u>	<u>111.793.879</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.1.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen zijn hypothecair bezwaard.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de WTZi-vergunningplichtige vaste activa, de WTZi-meldingsplichtige vaste activa, de WMG-gefinancierde vaste activa en de Kleinschalige Woonvoorzieningen per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7. In toelichting 5.1.8 zijn overzichten opgenomen voor de onderhanden en gereedgemaakte projecten.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-14	31-dec-13
	€	€
Deelnemingen	45.481	13.509
Emissie- en leningskosten en boeterente	543.931	589.583
Plankosten	164.332	175.463
Leningen U/G	330.000	330.000
Totaal financiële vaste activa	1.083.744	1.108.555

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	€
Boekwaarde per 1 januari 2014	1.108.555
Bij: aankoop aandelen	0
Bij: verstrekte lening	0
Bij: resultaat deelneming	31.973
Af: ontvangen aflossing leningen	0
Af: desinvesteringen	3.455
Af: waardeverminderingen	53.329
Boekwaarde per 31 december 2014	1.083.744

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.2.

In november 2013 is er een lening verstrekt van € 330.000,- aan Martini Apotheek B.V.. De lening heeft een looptijd van 8 jaar, tegen de kortlopendereente plus een opslag van 7,5% en met een eenmalige eindaflossing. Het door Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming ter beschikking gestelde bedrag is bedoeld voor de financiering van het werkkapitaal van de Martini Apotheek B.V. en zal uitsluitend hiervoor gebruikt worden.

Met ingang van 30 november 2012 heeft Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming een drietal nieuwe langlopende leningen afgesloten waaraan een borgtochtovereenkomst met Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector ten grondslag ligt. Hiervoor is destijds 641.100 disagio in rekening gebracht bij Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat
				€	€
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Phebe B.V. te Zuidlaren	Payroll en HRM	4.500	20%	5.290	-419
PsyQ Nederland Holding B.V. te Leiden	Holding activiteiten	7.500	42%	p.m.	p.m.
Martini Apotheek B.V. te Groningen	Apotheek	300	30%		32.392

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-14	31-dec-13
	€	€
Medische middelen	195.547	200.125
Voedingsmiddelen	6.287	18.592
Hulpmiddelen	118.788	120.424
Overige voorraden	10.361	9.774
Totaal voorraden	330.983	348.915

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

5. Onderhanden werk uit hoofde van DB(B)C's / DB(B)C-zorgproducten

Vorderingen uit hoofde van onderhanden werk DBC's/DBBC's	31-dec-14	31-dec-13
	€	€
Onderhanden werk DBBC's	0	152.142
Onderhanden werk DBC's	39.452.008	43.673.860
Af: ontvangen voorschotten (DBC's)	-37.229.891	-36.788.690
Vorderingen onderhanden werk	<u>2.222.117</u>	<u>7.037.312</u>
<i>Schulden uit hoofde van onderhanden werk DBBC's</i>		
Onderhanden werk DBBC's	150.162	0
Af: ontvangen voorschotten (DBBC's)	-3.622.444	0
Schulden onderhanden werk	<u>-3.472.282</u>	<u>0</u>

De specificatie per onderhanden werk is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-12-2014
	€	€	€	€
Geestelijke Gezondheidszorg (=GGZ)	39.452.008	0	-37.229.891	2.222.117
Dienst Justitiële Inrichtingen (=DJI)	150.162	0	-3.622.444	-3.472.282
Totaal (onderhanden werk)	<u>39.602.170</u>	<u>0</u>	<u>-40.852.335</u>	<u>-1.250.165</u>

Toelichting:

De waardering van de onderhanden werk DBC's is in het licht van mogelijke toekomstige materiële controles van zorgverzekeraars relatief voorzichtig benaderd.

6. Vorderingen en schulden uit hoofde van bekostiging

Vorderingen uit hoofde van bekostiging:	31-dec-14	31-dec-13
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2.853.604	10.342.542
Totaal vorderingen uit hoofde van bekostiging	<u>2.853.604</u>	<u>10.342.542</u>

Schulden uit hoofde van bekostiging:	31-dec-14	31-dec-13
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	908.124
Totaal schulden uit hoofde van bekostiging	<u>0</u>	<u>908.124</u>

Specificatie vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk financieringsoverschot

	t/m 2011	2012	2013	2014	totaal
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	-145.215	6.744.014	2.835.619		9.434.418
Financieringsverschil boekjaar				2.777.815	2.777.815
Correcties voorgaande jaren	1.053.244	71.926	-69.197		1.055.973
Betalingen/ontvangsten		-6.743.538	-3.671.064		-10.414.602
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>1.053.244</u>	<u>-6.671.612</u>	<u>-3.740.261</u>	<u>2.777.815</u>	<u>-6.580.814</u>
Saldo per 31 december	<u>908.029</u>	<u>72.402</u>	<u>-904.642</u>	<u>2.777.815</u>	<u>2.853.604</u>

Toelichting

De vorderingen onder "Correcties voorgaande jaren" zijn afkomstig van de ingediende correcties ZvW 2008-2012. In totaal heeft dit tot een vordering geleid van € 997.409. Hiermee zijn de oude jaren 2008 tot en met 2012 afgewikkeld. Tevens heeft Lentis alle reserveringen en terugbetalingen met betrekking tot de oude jaren ook afgewikkeld.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

Stadium van vaststelling (per erkenning):

GGz-AWBZ	c	c	c	a
GGz-ZVW	c	c	c	a
Justitie	c	c	c	a
Asielzoekers AWBZ	c	c	c	a

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZa

Waarvan gepresenteerd als:

- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2.853.604	10.342.542
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	908.124
	<u>2.853.604</u>	<u>9.434.418</u>

7. Overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	24.673.211	18.002.516
Overige vorderingen:		
Personeelsregelingen	178.674	147.215
WGA gelden	100.877	45.603
Overig	84.931	539.948
Vooruitbetaalde bedragen	566.980	569.064
Nog te ontvangen bedragen	1.821.176	522.140
Overlopende activa	1.520.946	1.440.200
Totaal overige vorderingen	<u>28.946.795</u>	<u>21.266.686</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 76.551,-.
Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

8. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Bankrekeningen	2.217.595	220.266
Kassen	35.287	35.898
Kruisposten	5.551	673
Totaal liquide middelen	<u>2.258.433</u>	<u>256.837</u>

Toelichting:

De kredietfaciliteit in rekening-courant bij Rabobank bedraagt per 31 december 2014 € 18.717.731 onder aftrek van de bankgaranties van totaal € 282.269.

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

9. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Collectief gefinancierd gebonden vermogen	27.157.283	27.758.537
Niet collectief gefinancierd vrij vermogen	4.231.598	4.231.598
Totaal eigen vermogen	<u>31.388.881</u>	<u>31.990.135</u>

Collectief gefinancierd gebonden vermogen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-2014</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2014</u>
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten: GGZ	27.758.537	-601.254	0	27.157.283
Totaal collectief gefinancierd gebonden vermogen	<u>27.758.537</u>	<u>-601.254</u>	<u>0</u>	<u>27.157.283</u>

Niet collectief gefinancierd vrij vermogen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-2014</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2014</u>
	€	€	€	€
Algemene reserves: Overig	4.231.598	0	0	4.231.598
Totaal niet-collectief gefinancierd vrij vermogen	<u>4.231.598</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>4.231.598</u>

10. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-2014</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-2014</u>
	€	€	€	€	€
Personeelsbeloningen	1.581.935	89.997	0	0	1.671.932
ESMW	0	258.837	0	0	258.837
Personeelsbeloningen LFB	804.759	22.241	0	0	827.000
Totaal voorzieningen	<u>2.386.694</u>	<u>371.075</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.757.769</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>31-dec-2014</u>
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	0
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	2.757.769
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	0

Toelichting per categorie voorziening:

De voorziening personeelsbeloningen betreft een contante waarde voor in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op blijfkans en leeftijd.

De voorziening personeelsbeloningen LFB betreft een voorziening voor het levensfasebudget inzake extra verlofuren conform CAO.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

11. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Schulden aan banken	61.936.850	67.433.785
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>61.936.850</u>	<u>67.433.785</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Stand per 1 januari	70.722.719	74.120.560
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	4.742.935	3.397.841
Stand per 31 december	<u>65.979.784</u>	<u>70.722.719</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	4.042.935	3.288.934
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>61.936.849</u>	<u>67.433.785</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	4.042.935	3.288.934
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	61.936.849	67.433.785
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	46.164.662	54.332.502

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.

De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

12. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Schulden aan banken	0	12.666.951
Crediteuren	3.191.894	3.696.833
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	4.042.934	3.288.934
Schulden aan groepsmaatschappijen	3.676.544	1.579.955
Belastingen en sociale premies	5.894.793	5.499.692
Schulden terzake pensioenen	1.028.327	1.081.666
Nog te betalen salarissen	75.198	46.421
Vakantiegeld	4.402.241	4.433.450
Vakantiedagen	5.782.193	5.529.122
Overige schulden:		
Langdurig zieken	802.678	748.305
Projecten	159.225	97.000
Subsidie	303.964	303.964
Interest langlopende leningen	139.558	174.636
Energie	708.757	823.721
ESMW (2012 tm 2014)	4.874.449	3.154.779
Nog te betalen kosten	7.104.610	5.052.193
Vooruitontvangen opbrengsten	430.605	1.353.731
Legaten	10.497	10.717
Overige overlopende passiva	9.733	9.283
Totaal overige kortlopende schulden	<u>42.638.200</u>	<u>49.551.353</u>

Toelichting:

De toelichting op de kortlopenden schulden is te vinden op de volgende pagina.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

Toelichting:

De subsidie betreft een reservering voor een mogelijke terugbetalingsverplichting n.a.v. eindcontroles (< 1 april 2016) van ESF- Voor de regeling Eerder Stoppen Met Werken (ESMW) is een reservering opgenomen van € 4.874.449. Onder de nog te betalen kosten is een bedrag van EUR 650.000 opgenomen voor de afkoop van een huurcontract. Over de schulden op groepsmaatschappijen wordt een rente in rekening gebracht van 2% Als gevolg van het zelfonderzoek DBC's 2013 en 2014 is een reservering van € 2,7 mln opgenomen van mogelijk terug te betalen bedragen. Alle overige kortlopende schulden hebben een looptijd van < 1 jaar, tenzij anders aangegeven.

13. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Toelichting:

Ultimo 2014 zijn de verplichtingen uit hoofde van lease en huurcontracten als volgt te specificeren:

Huurverplichtingen

Binnen één jaar	2.861.612
Tussen één en vijf jaar	2.724.558
Meer dan vijf jaar	2.279.215

Leaseverplichtingen

Binnen één jaar	154.965
Tussen één en vijf jaar	122.721
Meer dan vijf jaar	

Totale verplichtingen:

Binnen één jaar	3.016.577
Tussen één en vijf jaar	2.847.279
Meer dan vijf jaar	2.279.215

Macrobeheersinstrument:

Het macrobeheersinstrument wordt door de minister van VWS ingezet om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in Beleidsregel BR/CU-5098 'Macrobeheersingsinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg 2013'. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2014 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2014. Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming per 31 december 2014.

Garantstelling toekomstige verplichtingen stichting Dignis:

Stichting Lentis MO heeft een garantstelling afgegeven aan Stichting Dignis ter waarborging van de continuïteit van Stichting Dignis. Lentis MO staat garant voor alle huidige en toekomstige verplichtingen tegenover derden. De Raad van Bestuur van Lentis MO heeft dit middels een "Letter of continuing support" laten weten aan de directie van Dignis. In deze Letter of continuing support is aangegeven dat Lentis garant staat tot en met 25 februari 2017. Binnen Dignis worden nu maatregelen getroffen en plannen ontwikkeld om de huidige negatieve resultaten om te buigen naar een gezonde financiële organisatie in de toekomst.

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT VASTE ACTIVA

5.1.6.1 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014					
- aanschafwaarde	117.648.972	37.228.575	33.850.650	241.056	188.969.253
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	40.694.296	17.894.741	18.586.337	0	77.175.374
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>76.954.676</u>	<u>19.333.834</u>	<u>15.264.313</u>	<u>241.056</u>	<u>111.793.879</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	1.481.557	1.234.039	2.149.283	3.008.737	7.873.616
- herwaarderingen	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	4.162.592	2.407.188	4.683.464	0	11.253.244
- bijzondere waardeverminderingen	448.948	0	0	0	448.948
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	0	0	3.476.427	0	3.476.427
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	3.476.427	0	3.476.427
<i>- desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	399.418	46.556	0	3.249.793	3.695.767
cumulatieve afschrijvingen	198.709	30.061	0	0	228.770
per saldo	<u>200.709</u>	<u>16.495</u>	<u>0</u>	<u>3.249.793</u>	<u>3.466.997</u>
<i>- Overige mutaties</i>					
aanschafwaarde	1.471.467	0	14.526	0	1.485.993
cumulatieve afschrijvingen	-1.102.469	-368.998	-14.526	0	-1.485.993
	368.998	-368.998	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.330.692</u>	<u>-1.189.644</u>	<u>-2.534.181</u>	<u>-241.056</u>	<u>-7.295.573</u>
Stand per 31 december 2014					
- aanschafwaarde	120.202.579	38.416.058	32.538.032	0	189.670.675
- cumulatieve afschrijvingen	46.209.597	20.640.866	19.807.900	0	85.172.369
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>73.992.982</u>	<u>17.775.192</u>	<u>12.730.132</u>	<u>0</u>	<u>104.498.306</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2%; 2,5%, 5%	5%; 10%	10%; 20%	0,0%	

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT VASTE ACTIVA

5.1.6.2 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Aanloop- en plankosten	Emissie-, leningskosten en boeterente	Leningen u/g	Deelnemingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014					
- aanschafwaarde	342.901	641.100	330.000	12.189	1.326.190
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	167.438	51.517	0	-1.320	217.635
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>175.463</u>	<u>589.583</u>	<u>330.000</u>	<u>13.509</u>	<u>1.108.555</u>
Mutaties in het boekjaar					
- uitgifte nieuwe lening	0	0	0	0	0
- resultaat deelneming	0	0	0	31.973	31.973
- aflossing lening	0	0	0	0	0
- waardeverminderingen	7.676	45.653	0	0	53.329
- afgeronde onderhanden projecten	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	5.071	0	0	0	5.071
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	1.616	0	0	0	1.616
per saldo	<u>3.455</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3.455</u>
<i>- overige mutaties</i>					
aanschafwaarde	9.531	0	0	0	9.531
cumulatieve afschr	9.531	0	0	0	9.531
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-11.131</u>	<u>-45.653</u>	<u>0</u>	<u>31.973</u>	<u>-24.811</u>
Stand per 31 december 2014					
- aanschafwaarde	337.830	641.100	330.000	12.189	1.321.119
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	173.498	97.170	0	-1.320	237.375
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>164.332</u>	<u>543.930</u>	<u>330.000</u>	<u>13.509</u>	<u>1.083.744</u>

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA op grond van art. 5a Regeling verslaggeving WTZi

5.1.7.1 WTZi-vergunningplichtige vaste activa

	Grond	Terrein- voorzieningen	Gebouwen	Ver- bouwingen	Installaties	Subtotaal vergunning	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014							
- aanschafwaarde	4.079.171	2.182.016	55.657.647	3.320.590	20.479.488	85.718.912	169.222.001
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.369.583	17.488.553	2.699.787	10.927.379	32.485.302	70.028.355
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>4.079.171</u>	<u>812.433</u>	<u>38.169.094</u>	<u>620.803</u>	<u>9.552.109</u>	<u>53.233.610</u>	<u>99.193.646</u>
Mutaties in het boekjaar							
- investeringen	0	0	0	0	0	0	7.704.503
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	0	104.643	1.258.047	117.082	962.943	2.442.715	10.257.632
- extra afschrijvingen NZa-goedgekeurd	0	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>							
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>							
aanschafwaarde	0	0	234.069	36.438	13.505	284.012	3.695.767
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	85.435	29.606	10.973	126.014	228.770
per saldo	0	0	148.634	6.832	2.532	157.998	3.466.997
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>-104.643</u>	<u>-1.406.681</u>	<u>-123.914</u>	<u>-965.475</u>	<u>-2.600.713</u>	<u>-6.020.126</u>
Stand per 31 december 2014							
- aanschafwaarde	4.079.171	2.182.016	55.423.578	3.284.152	20.465.983	85.434.900	173.230.737
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.474.226	18.661.165	2.787.263	11.879.349	34.802.003	80.057.217
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>4.079.171</u>	<u>707.790</u>	<u>36.762.413</u>	<u>496.889</u>	<u>8.586.634</u>	<u>50.632.897</u>	<u>93.173.520</u>
Afschrijvingspercentage	0,0%	5,0%	2%; 2,5%	5,0%	5%; 10%		

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA op grond van art. 5a Regeling verslaggeving WTZI

5.1.7.2 WTZI-meldingsplichtige vaste activa

	Trekkings rechten	Subtotaal	Instand- houding	Onderhanden Projecten	Subtotaal	Subtotaal meldings- plichtige activa
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014						
- aanschafwaarde	31.775.070	31.775.070	17.636.226	241.056	17.877.282	49.652.352
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	7.530.841	7.530.841	11.425.786	0	11.425.786	18.956.627
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>24.244.229</u>	<u>24.244.229</u>	<u>6.210.440</u>	<u>241.056</u>	<u>6.451.496</u>	<u>30.695.725</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	1.061.473	1.061.473	1.485.010	3.008.737	4.493.747	5.555.220
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	1.641.826	1.641.826	1.489.626	0	1.489.626	3.131.452
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	161.962	3.249.793	3.411.755	3.411.755
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	102.756	0	102.756	102.756
per saldo	0	0	59.206	3.249.793	3.308.999	3.308.999
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-580.353</u>	<u>-580.353</u>	<u>-63.822</u>	<u>-241.056</u>	<u>-304.878</u>	<u>-885.231</u>
Stand per 31 december 2014						
- aanschafwaarde	32.836.543	32.836.543	18.959.274	0	18.959.274	51.795.817
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	9.172.667	9.172.667	12.812.656	0	12.812.656	21.985.323
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>23.663.876</u>	<u>23.663.876</u>	<u>6.146.618</u>	<u>0</u>	<u>6.146.618</u>	<u>29.810.494</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	5,0%		10,0%	0,0%		

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA op grond van art. 5a Regeling verslaggeving WTZi

5.1.7.3 WMG-gefinancierde vaste activa

	Inventaris	Vervoer- middelen	Automati- sering	Subtotaal WMG
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014				
- aanschafwaarde	18.832.802	341.141	14.676.794	33.850.737
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	10.654.632	227.213	7.704.581	18.586.426
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>8.178.170</u>	<u>113.928</u>	<u>6.972.213</u>	<u>15.264.311</u>
Mutaties in het boekjaar				
- investeringen	387.396	147.798	1.614.089	2.149.283
- herwaarderingen	0	0	0	0
- afschrijvingen	1.778.271	46.952	2.858.242	4.683.465
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>				
.aanschafwaarde	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>				
aanschafwaarde	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-1.390.875</u>	<u>100.846</u>	<u>-1.244.153</u>	<u>-2.534.182</u>
Stand per 31 december 2014				
- aanschafwaarde	19.220.198	488.939	16.290.883	36.000.020
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	12.432.903	274.165	10.562.823	23.269.891
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>6.787.295</u>	<u>214.774</u>	<u>5.728.060</u>	<u>12.730.129</u>
Afschrijvingspercentage	10,0%	20,0%	20,0%	

5.1.8 SPECIFICATIE ULTIMO BOEKJAAR ONDERHANDEN PROJECTEN EN GEREEDGEKOMEN PROJECTEN

5.1.8.1 SPECIFICATIE ULTIMO BOEKJAAR ONDERHANDEN PROJECTEN

Projectgegevens					Investerings				Goedkeuringen			
Num- mer	Brief- nummer	Datum	Omschrijving	WTZi-type	t/m 2013 €	2014 €	t/m 2014		Nominiaal bedrag WTZi €	Indexering WTZi €	Aangepaste goedkeuring €	Jaar van ople- vering
							gereed €	onder- handen €				
			Instandhoudingsinvesteringen		236.713	3.008.737	2.546.483	698.967				
			Aankoop Grond Tynaarlo		4.343	164.770	169.113	0				
Totaal					0	241.056	3.173.507	2.715.596	698.967	0	0	0

5.1.8.2 SPECIFICATIE IN HET BOEKJAAR GEREEDGEKOMEN PROJECTEN

Projectgegevens					Investerings				Toekomstige lasten			
Num- mer	Brief- nummer	Datum	Omschrijving	WTZi-type	Activapost	WTZi	WMG	Overige	Totaal	Afschrij- ving WTZi	Rentekosten	
						€	€	€	€	€	€	
			Instandhoudingsinvesteringen				2.546.486		2.546.486			
			Aankoop Grond Tynaarlo				169.113		169.113			
Totaal					0	0	0	2.715.599	0	2.715.599	0	0

BIJLAGE

5.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2014

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2013	Nieuwe leningen in 2014	Aflossing in 2014	Restschuld 31 december 2014	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2014	Aflossingswijze	Aflossing 2015	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Rabobank	1-jul-93	1.361.341	25	36.65.919.096	2,95%	272.268	0	54.454	217.814	0	4	jaar	54.454	Hypotheek
Rabobank	1-apr-99	1.614.550	20	32.51.961.152	2,95%	403.638	0	80.728	322.910	0	4	jaar	80.728	Hypotheek
Rabobank	31-dec-01	9.529.385	40	32.94.909.942	3,05%	6.670.570	0	238.235	6.432.335	5.241.160	27	jaar	238.235	Hypotheek
Rabobank	1-okt-91	5.218.472	30	LD 91601239	3,65%	1.391.593	0	173.949	1.217.644	347.899	7	jaar	173.949	Hypotheek
Rabobank	20-feb-92	4.356.290	30	LD 81846608	2,60%	1.306.888	0	845.209	461.679	0	3	jaar	145.209	Hypotheek
NWB	1-nov-92	4.112.383	29	LD 10007287	2,78%	1.134.450	0	141.806	992.644	283.614	7	jaar	141.806	Borgstelling
Rabobank	1-dec-94	8.576.446	35	LD 01601610	2,90%	2.008.733	0	125.546	1.883.187	1.255.457	15	jaar	125.546	Hypotheek
Rabobank	31-dec-96	19.285.659	25	LD 31601783	2,90%	2.359.657	0	294.957	2.064.700	589.914	7	jaar	294.957	Hypotheek
Rabobank	12-sep-03	5.735.274	40	36.65.916.682	3,15%	4.265.589	0	143.384	4.122.205	3.405.285	29	kwartaal	143.384	Hypotheek
NWB	30-nov-12	11.600.000	20	10.027.808	2,69%	11.020.000	0	580.000	10.440.000	7.540.000	18	jaar	580.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	16.100.000	25	B003033	2,96%	15.456.000	0	644.000	14.812.000	11.592.000	23	jaar	644.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	20.000.000	30	B003035	3,13%	19.333.333	0	666.667	18.666.666	15.333.333	28	jaar	666.667	Borgstelling
Rabobank	1-feb-14	5.100.000	7	3.028.918.234	variabel	5.100.000	0	754.000	4.346.000	576.000	6	kwartaal	754.000	Hypotheek
Totaal						70.722.719	0	4.742.935	65.979.784	46.164.662			4.042.935	

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

BATEN

14. Opbrengsten uit gebudgetteerde zorgprestaties

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Zvw-zorg	679.770	2.133.094
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten AWBZ (exclusief subsidies)	58.047.825	57.982.866
Budget forensische zorg GGz	6.547.004	5.800.685
Totaal	<u>65.274.599</u>	<u>65.916.645</u>

Toelichting:

In verband met de invoering van de prestatiebekostiging worden met ingang van 2013 de DBC opbrengsten afzonderlijk verantwoord onder: 16 Omzet DBC's en niet meer opgenomen onder het wettelijk budget. Ook de opbrengsten asielzoekers ZvW en overige producten ZvW worden niet meer verantwoord onder het wettelijk budget maar zijn opgenomen onder: 15. Niet gebudgetteerde zorgprestaties. Ingaande 2013 wordt in een beperkt aantal jaren voor de forensische zorg een nieuwe bekostigingssystematiek ingevoerd. Vergoeding van zorg vindt plaats op basis van gefactureerde DBBC's (Diagnose Behandel en Beveiliging Combinatie). In 2013 wordt een gedeelte van de aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie geleverde zorg op deze basis vergoed, welke is verantwoord onder: 17. Omzet DBBC's. In 2014 wordt de Basis GGZ verantwoordt onder: 18. Omzet Basis GGZ.

15. Niet-gebudgetteerde zorgprestaties (exclusief DBC's / DBC-zorgproducten)

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Opbrengsten in opdracht van andere instellingen	107.645	139.518
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	169.612	221.881
Opbrengst asielzoekers AWBZ	28.047	108.149
Overige producten ZvW	-3.231	24.401
Overige niet-gebudgetteerde zorgprestaties	2.253.587	2.059.581
Totaal	<u>2.555.660</u>	<u>2.553.530</u>

Toelichting:

Ingaande 2013 worden in verband met de invoering van de prestatiebekostiging de opbrengsten asielzoekers ZvW en overige producten ZvW niet meer verantwoord onder het wettelijke budget.

16. Omzet DBC's

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Gefactureerde omzet DBC's	103.984.858	20.271.517
Mutatie onderhanden werk DBC's	-2.068.819	45.322.042
Mutatie overige	-4.053.544	-3.244.968
Totaal	<u>97.862.495</u>	<u>62.348.591</u>

Toelichting:

In verband met de invoering van de prestatiebekostiging worden met ingang van 2013 de DBC opbrengsten afzonderlijk verantwoord en niet meer opgenomen onder het wettelijk budget. In mutatie overige is inzake omzetnuancering een bedrag van € 3.600.000 opgenomen. Door hervorming van de langdurige zorg, zijn alle jonx-dbc's per 31-12-2014 gesloten en gefactureerd. Dit levert een toename van de facturatie op en een daling van het onderhanden werk.

17. Omzet DBBC's

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Gefactureerde omzet DBBC's	205.949	157.599
Mutatie onderhanden werk DBBC's	-20.797	27.084
NHC	74.771	62.709
Mutatie overig	92.442	0
Totaal	<u>352.365</u>	<u>247.392</u>

Toelichting:

De DBBC opbrengstwaarde over 2014 is € 185.152, zijnde 5% van de omzet DBBC's OFZ regulier.

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

18. Omzet Basis GGZ

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Gefactureerde omzet	412.889	0
Mutatie onderhanden werk	303.602	0
Mutatie overig	-12.500	0
Totaal	<u>703.991</u>	<u>0</u>

19. Opbrengsten uit hoofde van transitie regelingen en honorariumplafonds

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
De realisatie doorloop DBC's 2012 onder aftrek onderhanden werk primo 2012 curatieve geestelijke gezondheidszorg	0	38.740.364
Totaal	<u>0</u>	<u>38.740.364</u>

Toelichting:

In 2013 is er in de curatieve geestelijke gezondheidszorg sprake van prestatiebekostiging waarbij de afrekening plaats vindt in DBC's. Daarnaast is er in 2013 sprake van een wijziging ten aanzien van productie-afspraken tussen zorgaanbieders en representeerde zorgverzekeraars van kalenderjaar (afgesloten DBC's) naar schadelastjaar (geopende DBC's). Als gevolg van deze overgang vindt er eenmalig een nacalculatie plaats voor deze doorloop DBC's; dit betreft DBC's geopend in 2012 en afgesloten in 2013 onder vermindering van het onderhandenwerk ultimo 31-12-2012 vermenigvuldigd met de omrekenfactor.

20. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS (waaronder opleidingsfonds)	1.464.891	1.438.294
Overige Rijkssubsidies	15.928	15.928
Subsidies vanwege Provincies en gemeenten (exclusief Wmo-huishoudelijke hulp; inclusief overige Wmo-prestaties zoals maatschappelijke en vrouwenopvang, verslavingszorg, OGGZ)	882.843	961.417
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	836.793	645.373
Totaal	<u>3.200.455</u>	<u>3.061.012</u>

Toelichting:

In 2014 zijn de volgende subsidies volledig onder de opbrengsten verwerkt:
 Subsidie met betrekking tot zorgopleidingen 1e en 2e tranche Ministerie VWS ten bedrage van € 1.464.891
 Subsidie met betrekking tot OGGZ Gemeente Groningen ten bedrage van € 671.000
 Diverse overige gemeentelijke subsidies ten bedrage van € 211.843.

21. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Overige dienstverlening (waaronder 2e-4e geldstroom UMC's voor onderzoek):		
Doorberekende loonkosten	460.713	504.237
Huuropbrengsten	516.888	465.071
Overig	2.865.774	2.653.414
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):		
Diverse overige opbrengsten	15.343	20.894
Totaal	<u>3.858.718</u>	<u>3.643.616</u>

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

LASTEN

22. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Lonen en salarissen	105.509.839	107.694.613
Sociale lasten	14.538.589	12.954.406
Crisisheffing	0	30.370
Pensioenpremies	9.595.451	9.628.668
Andere personeelskosten:		
Opleidingskosten	1.706.248	2.054.496
Reisvergoedingen	2.708.078	3.018.953
Overig	1.433.991	1.241.341
Subtotaal	135.492.196	136.622.847
Personeel niet in loondienst	3.428.088	2.868.676
Totaal personeelskosten	138.920.284	139.491.523
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per contractformatie:		
GGZ	2134	2189
PsyQ	51	51
	2.185	2.240
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per inzetformatie:		
GGZ	2.027	2.062
POH B.V.	17	7
Lentis Direct	0	22
PsyQ	147	157
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	2.191	2.248
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

Voor de regeling Eerder Stoppen Met Werken (ESMW) is een reservering opgenomen van € 4.961.323. Dit is het bedrag dat benodigd is voor de jaren 2015 en 2016, inclusief 52% rvu-heffing. De personeelsleden van Lentis Direct zijn in 2014 opgegaan in POH B.V.

23. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	115.365	115.362
- materiële vaste activa	11.253.244	11.661.259
- financiële vaste activa	53.327	26.722
Totaal afschrijvingen	11.421.936	11.803.343
Waarvan nacalculerbare afschrijvingen:		
- materiële vaste activa	2.442.716	2.649.951
- financiële vaste activa	5.694	0
Aansluiting afschrijvingen resultatenrekening - vergoeding nacalculerbare afschrijvingslasten		2014
		€
Totaal afschrijvingslasten resultatenrekening		11.421.936
waarvan nacalculerbare afschrijvingen		2.442.716
In het externe budget verwerkte vergoeding voor nacalculerbare afschrijvingslasten:		
- WTZi-vergunningplichtige vaste activa		2.442.715
- WTZi-meldingsplichtige vaste activa		3.131.452
- WMG-gefinancierde vaste activa		4.683.465
Totaal vergoeding nacalculerbare afschrijvingslasten		10.257.632
Aanschafwaarde desbetreffende vaste activa		173.230.737
Cumulatieve afschrijvingslasten desbetreffende vaste activa		80.057.217

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

Toelichting:

Schattingwijziging afschrijvingen

Als gevolg van de wijzigende bekostiging is een nieuwe inschatting gemaakt van de verwachte economische levensduur en de eventuele restwaarde van de panden. Dit heeft er toe geleid dat de afschrijvingstermijn en/of de eventuele restwaarde van gebouwen is aangepast. Voor delen van de gebouwen die een kortere gebruiksduur hebben, wordt ook een kortere termijn gehanteerd (componentenbenadering).

Overeenkomstig de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ 145) worden de hieruit voortvloeiende effecten voor de afschrijvingen verwerkt in de verwachte resterende gebruiksperiode van de betreffende panden.

Als gevolg hiervan zijn de afschrijvingskosten in 2014 met € 448.948 (opgenomen onder bijzondere waardevermindering) toegenomen ten opzichte van de kosten bij ongewijzigde uitgangspunten.

24. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	448.948	661.633
Totaal	<u>448.948</u>	<u>661.633</u>

Toelichting:

Uitgaande van de analyse van de vastgoedportefeuille is vastgesteld dat er sprake is van bijzondere waardeverminderingen ter hoogte van € 448.948. Het betreft het verkorten van de afschrijvingstermijnen van activa in huurpanden gerelateerd aan de opzeggingstermijn en de versnelde afschrijving op een pand welke in 2015 buiten gebruik gesteld zal worden.

25. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	9.783.996	9.933.675
Algemene kosten	11.970.553	11.084.421
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	3.463.459	3.765.133
Onderhoud en energiekosten	7.384.170	8.010.041
Subtotaal	<u>32.602.178</u>	<u>32.793.270</u>
Huur en leasing	10.763.377	10.940.774
Dotaties en vrijval voorzieningen	-17.148	50.467
Doorbelasting overige bedrijfskosten	-21.801.942	-22.358.522
Totaal overige bedrijfskosten	<u>21.546.465</u>	<u>21.425.989</u>

Toelichting:

De doorbelasting van overige bedrijfskosten betreft afname van Lentis Service en Advies (shared service system) en Concernkosten. Interne verrekeningen voor facilitaire service en vastgoed zijn gebaseerd op integrale kostenprijzen en werkelijke afname. De indirecte concernkosten bestuur en staf zijn verdeeld over de zorgafdeling op basis van aandeel in de omzet.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

Binnen Huur en leasing is een bedrag van EUR 650.000 opgenomen voor de afkoop van een huurcontract.

26. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Rentebaten	12.637	8.271
Rentebaten over rekening courant Groepsmaatschappijen	2.204.040	1.872.887
Subtotaal financiële baten	<u>2.216.677</u>	<u>1.881.158</u>
Rentelasten	-2.106.276	-2.397.433
Rentelasten over rekening courant Groepsmaatschappijen	-2.214.277	-1.883.962
Resultaat deelnemingen	31.972	1.020
Subtotaal financiële lasten	<u>-4.288.581</u>	<u>-4.280.375</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-2.071.904</u>	<u>-2.399.217</u>

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

27. Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

Toelichting vergelijkende cijfers 2013:

De vergelijkende cijfers van deze jaarrekening over 2013 wijken af van de cijfers die zijn opgenomen in de jaarrekening 2013. Dit wordt veroorzaakt doordat de verhoudingen van verdeling van de kosten van Lentis naar Van Mesdag zijn gewijzigd. In de jaarrekening 2013 was deze verhouding 100/115 voor Lentis en 15/115 voor Van Mesdag. In de jaarrekening 2014 zijn de verhoudingen gewijzigd. De nieuwe verhoudingen zijn: 85/100 voor Lentis en 15/100 voor Van Mesdag.

Welk bestuursmodel is van toepassing op uw organisatie? Eindverantwoordelijke Raad van Bestuur met Raad van Toezicht

Wat is de samenstelling van het bestuur of de directie? Tweehoofdig met voorzitter

De bezoldiging van de bestuurders en gewezen bestuurders van de zorginstelling over het jaar 2014 is als volgt:

Naam	2014	2014	2013	2013
	H.J. v/d Hoek	C.L. Bruinsma	H.J. v/d Hoek	C.L. Bruinsma
1 Vanaf welke datum is de persoon als bestuurder werkzaam in uw organisatie?	1-6-2005	1-3-2007	01-06-2005	01-03-2007
2 Maakt de persoon op dit moment nog steeds deel uit van het bestuur?	J	J	J	J
3 Zo nee: tot welke datum was de persoon als bestuurder werkzaam in uw organisatie?	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4 Is deze gewezen bestuurder sindsdien nog in dienst van uw organisatie?	J	J	J	J
5 Wat is de aard van de (arbeids)overeenkomst?	onbepaalde tijd	onbepaalde tijd	onbepaalde tijd	onbepaalde tijd
6 Welke salarisregeling is toegepast?	BBZ	BBZ	BBZ	BBZ
7 Wat is de deeltijdfactor? (percentage)	85%	85%	85%	85%
8 Beloning (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	196.812	159.239	218.644	194.879
9 a. Waarvan: verkoop verlofuren	0	0	0	0
b. Waarvan: nabetalingen voorgaande jaren	0	0	0	0
Wat is de totale som van de eventuele vergoedingen in natura (o.a. huisvesting, auto (mede) voor privégebruik, laagrentende leningen, etc.)?	0	0	0	0
10 Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	12.433	7.024	12.387	4.266
11 Werkgeversbijdrage sociale verzekeringspremies	7.451	7.723	6.968	6.912
12 Voorzieningen ten behoeve van beloning betaalbaar op termijn (o.a. werkgeversbijdrage pensioen, VUT, FPU, sabbatical, aanvulling sociale uitkering, arbeidsongeschiktheidsuitkering, etc.)	29.640	29.642	25.946	22.998
13 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0	0
14 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0	0	0	0
15 Totaal bezoldiging (8 t/m 14, excl. 8a en b)	246.336	203.628	263.945	229.055

De bezoldiging van de leden van de Raad van Toezicht van de zorginstelling over het jaar 2014 is als volgt:

Naam	Sanders, G.J.E.M.	Lerk, P.C.	Meer, van der J.H.M.
1 Vanaf welke datum was de toezichthouder voor het eerst in de huidige functie van toezichthouder werkzaam binnen de organisatie?	1-1-2008	5-3-2012	1-7-2009
2 Is de persoon in het verslagjaar voorzitter van de Raad van Toezicht geweest?	Ja	Nee	Nee
3 Nevenfunctie(s)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4 Beloning (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	13.684	8.383	8.383
5 Wat is de totale som van de eventuele vergoedingen in natura (o.a. huisvesting, auto (mede) voor privégebruik, laagrentende leningen, etc.)?	0	0	0
6 Vaste en variabele onkostenvergoedingen	900	1.875	900
7 Werkgeversbijdrage sociale verzekeringspremies	0	0	0
8 Voorzieningen ten behoeve van beloning betaalbaar op termijn (o.a. werkgeversbijdrage pensioen, VUT, FPU, sabbatical, aanvulling sociale uitkering, arbeidsongeschiktheidsuitkering, etc.)	0	0	0
9 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0
10 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0	0	0
11 Totaal bezoldiging (4 t/m 10)	14.584	10.258	9.283

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

Naam	Muurmans, E.A.O.	Middel, L.P.	Franken-Velzen, S.D.
1 Vanaf welke datum was de toezichhouder voor het eerst in de huidige functie van toezichhouder werkzaam binnen de organisatie?	2-7-2012	2-7-2012	2-7-2012
2 Is de persoon in het verslagjaar voorzitter van de Raad van Toezicht geweest?	Nee	Nee	Nee
3 Nevenfunctie(s)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4 Beloning (incl. salaris, vakantiegeld, eindejaarsuitkering en andere vaste toelagen)	8.383	8.383	8.383
5 Wat is de totale som van de eventuele vergoedingen in natura (o.a. huisvesting, auto (mede) voor privégebruik, laagrentende leningen, etc.)?	0	0	0
6 Vaste en variabele onkostenvergoedingen	450	1.875	900
7 Werkgeversbijdrage sociale verzekeringspremies	0	0	0
8 Voorzieningen ten behoeve van beloning betaalbaar op termijn (o.a. werkgeversbijdrage pensioen, VUT, FPU, sabbatical, aanvulling sociale uitkering, arbeidsongeschiktheidsuitkering, etc.)	0	0	0
9 Winstdelingen en bonusbetalingen	0	0	0
10 Uitkeringen in verband met beëindiging van het dienstverband	0	0	0
11 Totaal bezoldiging (4 t/m 10)	8.833	10.258	9.283

28. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De bezoldiging van de functionarissen over 2014 met betrekking tot de WNT zijn verantwoord in de geconsolideerde jaarrekening van Bestuursstichting Lentis te Zuidlaren.

29. Honoraria accountant

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2014 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	109.808	79.013
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	69.454	87.543
3 Fiscale advisering	17.661	16.627
4 Niet-controlediensten	35.966	14.447
Totaal honoraria accountant	<u>232.889</u>	<u>197.630</u>

30. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichhouders is opgenomen onder punt 27.

5.1.11 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2014
 (na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	104.498.306	111.793.879
Financiële vaste activa	2	1.076.244	1.101.055
Totaal vaste activa		<u>105.574.550</u>	<u>112.894.934</u>
Viottende activa			
Vorraden	3	330.983	348.915
Vorderingen uit hoofde van onderhanden werk DB(B)C-zorgproducten	4	2.222.117	7.037.312
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	5	2.853.604	10.342.542
Overige vorderingen	6	49.842.650	39.625.265
Liquide middelen	7	1.987.166	153.686
Totaal viottende activa		<u>57.236.520</u>	<u>57.507.720</u>
Totaal activa		<u><u>162.811.070</u></u>	<u><u>170.402.654</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Collectief gefinancierd gebonden vermogen	8	27.157.283	27.758.537
Niet-collectief gefinancierd vrij vermogen		4.231.598	4.231.598
Totaal eigen vermogen		<u>31.388.881</u>	<u>31.990.135</u>
Voorzienen			
Overige voorzieningen	9	17.439.906	15.007.921
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)			
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van onderhanden werk DB(B)C-zorgproducten	4	3.472.282	0
Schulden uit hoofde van bekostiging	5	0	908.124
Overige kortlopende schulden	11	48.573.152	55.062.689
Totaal passiva		<u><u>162.811.070</u></u>	<u><u>170.402.654</u></u>

5.1.12 ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2014

	Ref.	2014 €	2013 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten uit gebudgetteerde zorgprestaties	13	65.255.581	65.916.645
Niet-gebudgetteerde zorgprestaties	14	2.555.659	2.539.429
Omzet DBC's	15	84.274.751	47.573.172
Omzet DBBC's	16	347.458	247.392
Omzet Basis GGZ	17	547.295	0
Opbrengsten uit hoofde van transitie regelingen en honorariumplafonds	18	0	38.740.364
Subsidies	19	3.109.859	2.831.397
Overige bedrijfsopbrengsten	20	3.067.728	3.103.555
Som der bedrijfsopbrengsten		159.158.331	160.951.954
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	21	127.100.034	126.001.662
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	22	11.306.571	11.687.982
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	23	448.948	661.633
Overige bedrijfskosten	24	17.014.101	15.923.720
Som der bedrijfslasten		155.869.654	154.274.997
BEDRIJFSRESULTAAT		3.288.677	6.676.957
Financiële baten en lasten	25	-3.889.931	-5.947.512
RESULTAAT BOEKJAAR		-601.254	729.445

RESULTAATBESTEMMING

Het resultaat is als volgt verdeeld:

	2014 €	2013 €
Toevoeging/(onttrekking):		
Reserve aanvaardbare kosten	-601.254	734.876
Bestemmingsreserve niet noodzakelijke ziekenhuisbestanddelen	0	-5.431
	-601.254	729.445

**5.1.13 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING
ENKELVOUDIGE JAARREKENING**

5.1.13.1 Algemeen

Er zijn geen afwijkingen van de waarderingsgrondslagen in de enkelvoudige jaarrekening. Voor de waarderingsgrondslagen wordt derhalve verwezen naar de geconsolideerde waarderingsgrondslagen.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-14	31-dec-13
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	73.992.982	76.954.676
Machines en installaties	17.775.192	19.333.834
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	12.730.132	15.264.313
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	0	241.056
Totaal materiële vaste activa	104.498.306	111.793.879
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>	2014	2013
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	111.793.879	111.403.016
Bij: investeringen	7.873.616	13.395.322
Bij: herwaarderingen	0	0
Af: afschrijvingen	11.253.244	11.652.769
Af: bijzondere waardeverminderingen	448.948	661.633
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: desinvesteringen	3.466.997	690.057
Boekwaarde per 31 december	104.498.306	111.793.879

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.15.1.

Onder de materiële vaste activa is voor een totaalbedrag van € 104.498.305 aan vaste activa opgenomen waarvan de zorginstelling alleen het economisch eigendom heeft.

De bedrijfsgebouwen en -terreinen zijn hypothecair bezwaard.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de WTZi-vergunningplichtige vaste activa, de WTZi-meldingsplichtige vaste activa, de WMG-gefinancierde vaste activa en de Kleinschalige Woonvoorzieningen per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.16. In toelichting 5.1.17 zijn overzichten opgenomen voor de onderhanden en gereedgekomen projecten.

2. Financiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31-dec-14	31-dec-13
	€	€
Deelnemingen	37.981	6.009
Emissie- en leningskosten en boeterente	543.931	589.583
Plankosten	164.332	175.463
Leningen u/g	330.000	330.000
Totaal financiële vaste activa	1.076.244	1.101.055
<i>Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:</i>		€
Boekwaarde per 1 januari 2014		1.101.055
Bij: kapitaalstorting		0
Bij: resultaat deelneming		31.973
Af: restwaarde desinvestering		3.455
Af: waardeverminderingen		53.329
Boekwaarde per 31 december 2014		1.076.244

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.15.2.

In november 2013 is er een lening verstrekt van € 330.000,- aan Martini Apotheek B.V. De lening heeft een looptijd van 8 jaar, tegen de kortlopendereente plus een opslag van 7,5% en met een eenmalige eindaflossing. Het door Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming ter beschikking gestelde bedrag is bedoeld voor de financiering van het werkkapitaal van de Martini Apotheek B.V. en zal uitsluitend hiervoor gebruikt worden.

Met ingang van 30 november 2012 heeft Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming een drietal nieuwe langlopende leningen afgesloten waaraan een borgtochtovereenkomst met Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector ten grondslag ligt. Hiervoor is destijds € 641.100 disagio in rekening gebracht bij Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen €	Resultaat €
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Praktijk Ondersteuning Huisartsen te Groningen	Hulpverlening	18.000	100%		-448.027
Phebe B.V. te Zuidlaren	Payroll en HRM	4.500	20%		-419
Lentis Zorgonderneming B.V. te Groningen	Holding activiteiten	18.000	100%		-1.370.002
Martini Apotheek B.V. te Groningen	Verstrekken geneesmiddelen	300	30%	p.m.	32.392

3. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-14 €	31-dec-13 €
Medische middelen	195.547	200.125
Voedingsmiddelen	6.288	18.592
Hulpmiddelen	118.786	120.424
Overige voorraden	10.362	9.774
Totaal voorraden	<u>330.983</u>	<u>348.915</u>

4. Onderhanden werk uit hoofde van DB(B)C's / DB(B)C-zorgproducten

Vorderingen uit hoofde van onderhanden werk DBC's/DBBC's

	31-dec-14 €	31-dec-13 €
Onderhanden werk DBBC's	0	152.142
Onderhanden werk DBC's	39.452.008	43.673.860
Af: ontvangen voorschotten DBC's	-37.229.891	-36.788.690
Totaal vorderingen onderhanden werk	<u>2.222.117</u>	<u>7.037.312</u>

Schulden uit hoofde van onderhanden werk DBC's/DBBC's

	31-dec-14 €	31-dec-13 €
Onderhanden werk DBBC's	150.162	0
Af: ontvangen voorschotten DBBC's	-3.622.444	0
Totaal schulden onderhanden werk	<u>-3.472.282</u>	<u>0</u>

De specificatie per onderhanden werk is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst €	Af: verwerkte verliezen €	Af: ontvangen voorschotten €	Saldo per 31-dec-14 €
Geestelijke Gezondheidszorg (=GGZ)	39.452.008	0	-37.229.891	2.222.117
Dienst Justitiële Inrichtingen (=DJI)	150.162	0	-3.622.444	-3.472.282
Totaal (onderhanden werk)	<u>39.602.170</u>	<u>0</u>	<u>-40.852.335</u>	<u>-1.250.165</u>

Toelichting:

De waardering van de onderhanden werk DBC's is in het licht van mogelijke toekomstige materiële controles van zorgverzekeraars relatief voorzichtig benaderd.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

5. Vorderingen en schulden uit hoofde van bekostiging

Vorderingen uit hoofde van bekostiging:	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
1. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2.853.604	10.342.542
Totaal vorderingen uit hoofde van bekostiging	<u>2.853.604</u>	<u>10.342.542</u>
Schulden uit hoofde van bekostiging:	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
1. Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	908.124
Totaal schulden uit hoofde van bekostiging	<u>0</u>	<u>908.124</u>

Specificatie vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk financieringsoverschot

	<u>t/m 2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>totaal</u>
	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	-145.215	6.744.014	2.835.619		9.434.418
Financieringsverschil boekjaar				2.777.815	2.777.815
Correcties voorgaande jaren	1.053.244	71.926	-69.197		1.055.973
Betalingen/ontvangsten		<u>-6.743.538</u>	<u>-3.671.064</u>		<u>-10.414.602</u>
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>1.053.244</u>	<u>-6.671.612</u>	<u>-3.740.261</u>	2.777.815	<u>-6.580.814</u>
Saldo per 31 december	<u>908.029</u>	<u>72.402</u>	<u>-904.642</u>	<u>2.777.815</u>	<u>2.853.604</u>

Stadium van vaststelling (per erkenning):

GGz-AWBZ	c	c	c	a
GGz-ZVW	c	c	c	a
Justitie	c	c	c	a
Asielzoekers AWBZ	c	c	c	a

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZa

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2.853.604	10.342.542
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	908.124
	<u>2.853.604</u>	<u>9.434.418</u>

Toelichting

De vorderingen onder "Correcties voorgaande jaren" zijn afkomstig van de ingediende correcties ZvW 2008-2012. In totaal heeft dit tot een vordering geleid van € 997.409. Hiermee zijn de oude jaren 2008 tot en met 2012 afgewikkeld. Tevens heeft Lentis alle reserveringen en terugbetalingen met betrekking tot de oude jaren ook afgewikkeld.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

6. Overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	24.576.227	17.938.836
Vorderingen op groepsmaatschappijen	21.021.228	18.451.028
Overige vorderingen:		
Personeelsregelingen	176.783	144.851
WGA Gelden	100.877	45.603
Het Behouden Huys	0	330.000
Overig	84.931	209.948
Vooruitbetaalde bedragen	566.980	569.064
Nog te ontvangen bedragen	1.821.176	502.795
Overlopende activa	1.494.448	1.433.140
Totaal overige vorderingen	<u>49.842.650</u>	<u>39.625.265</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 104.059,-. Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar. Over de vorderingen op groepsmaatschappijen wordt een rente in rekening gebracht van 2%.

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Bankrekeningen	1.946.745	117.427
Kassen	34.421	35.386
Kruisposten	6.000	873
Totaal liquide middelen	<u>1.987.166</u>	<u>153.686</u>

Toelichting:

De kredietfaciliteit in rekening-courant bij Rabobank bedraagt per 31 december 2014 € 18.717.731 onder aftrek van de bankgaranties van totaal € 282.269.

De liquide middelen zijn direct opeisbaar.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31-dec-14	31-dec-13
	€	€
Collectief gefinancierd gebonden vermogen	27.157.283	27.758.537
Niet collectief gefinancierd vrij vermogen	4.231.598	4.231.598
Totaal eigen vermogen	<u>31.388.881</u>	<u>31.990.135</u>

Collectief gefinancierd gebonden vermogen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2014	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-2014
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten:				
Collectief gefinancierd gebonden vermogen	27.758.537	-601.254	0	27.157.283
Totaal collectief gefinancierd gebonden vermogen	<u>27.758.537</u>	<u>-601.254</u>	<u>0</u>	<u>27.157.283</u>

Niet collectief gefinancierd vrij vermogen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2014	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31-dec-2014
	€	€	€	€
Algemene reserves:				
Overig	4.231.598	0	0	4.231.598
Totaal niet-collectief gefinancierd vrij vermogen	<u>4.231.598</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>4.231.598</u>

Specificatie aansluiting geconsolideerd - enkelvoudig vermogen 31 december 2014 en resultaat over 2014

De specificatie is als volgt:

	Eigen vermogen	Resultaat
	€	€
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:		
Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming	46.082.541	1.460.673
POH B.V.	-2.603.674	-497.595
PsyQ Business B.V.	-606	-131
PsyQ Noord B.V.	-7.420.810	-1.356.551
Zorgonderneming B.V.	-4.668.571	-207.650
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>31.388.880</u>	<u>-601.254</u>

9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2014	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2014
	€	€	€	€	€
Personeelsbeloningen	1.571.432	88.980	0	0	1.660.412
Personeelsbeloningen LFB	804.759	22.241	0	0	827.000
ESMW	0	258.837	0	0	258.837
Voorziening deelneming	12.631.730	2.061.927	0	0	14.693.657
Totaal voorzieningen	<u>15.007.921</u>	<u>2.431.985</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>17.439.906</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2014
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	17.439.906

Toelichting per categorie voorziening:

De voorziening personeelsbeloningen betreft een voorziening voor jubilea uitkeringen.
De voorziening personeelsbeloningen LFB betreft een voorziening voor het levensfasebudget inzake extra verlofuren conform CAO.
Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Schulden aan banken	61.936.849	67.433.785
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>61.936.849</u>	<u>67.433.785</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Stand per 1 januari	70.722.719	74.120.560
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	4.742.935	3.397.841
Stand per 31 december	<u>65.979.784</u>	<u>70.722.719</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	4.042.935	3.288.934
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>61.936.849</u>	<u>67.433.785</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	4.042.935	3.288.934
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	61.936.849	67.433.785
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	46.164.662	54.332.502

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden.
De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-14</u>	<u>31-dec-13</u>
	€	€
Schulden aan banken	0	12.691.725
Schulden op groepsmaatschappijen	11.209.551	8.613.609
Crediteuren	3.170.412	3.649.266
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	4.042.935	3.288.934
Belastingen en sociale premies	5.731.193	5.359.364
Schulden terzake pensioenen	1.021.724	1.078.835
Nog te betalen salarissen	75.198	46.421
Vakantiegeld	4.287.245	4.315.831
Vakantiedagen	5.092.354	4.833.329
Overige schulden:		
Langdurigzieken	802.678	646.623
Projecten	159.225	97.000
Subsidie	303.964	303.964
Nog te betalen kosten:		
Interest langlopende leningen	139.558	174.636
Energie	708.757	823.721
ESMW (2012 tot en met 2014)	4.460.311	2.982.816
Nog te betalen kosten	6.974.837	4.787.384
Vooruitontvangen opbrengsten	372.980	1.349.231
Legaten	10.497	10.717
Overige overlopende passiva	9.733	9.283
Totaal overige kortlopende schulden	<u>48.573.152</u>	<u>55.062.689</u>

Toelichting:

De kortlopende schulden worden op de volgende pagina toegelicht.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Toelichting Overige kortlopende schulden:

De subsidie betreft een reservering voor een mogelijke terugbetalingsverplichting n.a.v. eindcontroles (< 1 april 2016) van ESF-subsidie. Voor de regeling Eerder Stoppen Met Werken (ESMW) is een reservering opgenomen van € 4.460.311. Onder de nog te betalen kosten is een bedrag van EUR 650.000 opgenomen voor de afkoop van een huurcontract. Voor het zelfonderzoek 2013 is een bedrag van € 1,7 miljoen gereserveerd onder de Nog te betalen kosten. Over de schulden op groepsmaatschappijen wordt een rente in rekening gebracht van 2%. Alle overige kortlopende schulden hebben een looptijd van < 1 jaar, tenzij anders aangegeven.

12. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Toelichting:

Ultimo 2014 zijn de verplichtingen uit hoofde van lease en huurcontracten als volgt te specificeren:

Huurverplichtingen

Binnen één jaar	3.016.577
Tussen één en vijf jaar	3.238.445
Meer dan vijf jaar	1.888.079

Leaseverplichtingen

Binnen één jaar	154.965
Tussen één en vijf jaar	122.721
Meer dan vijf jaar	0

Totale verplichtingen:

Binnen één jaar	3.016.577
Tussen één en vijf jaar	3.238.445
Meer dan vijf jaar	1.888.079

Macrobeheersinstrument:

Het macrobeheersinstrument wordt door de minister van VWS ingezet om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in Beleidsregel BR/CU-5098 'Macrobeheersingsinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg 2013'. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2014 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2014. Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming per 31 december 2014.

Garantstelling toekomstige verplichtingen stichting Dignis:

Stichting Lentis MO heeft een garantstelling afgegeven aan Stichting Dignis ter waarborging van de continuïteit van Stichting Dignis. Lentis MO staat garant voor alle huidige en toekomstige verplichtingen tegenover derden. De Raad van Bestuur van Lentis MO heeft dit middels een "Letter of continuing support" laten weten aan de directie van Dignis. In deze Letter of continuing support is aangegeven dat Lentis garant staat tot en met 25 februari 2017. Binnen Dignis worden nu maatregelen getroffen en plannen ontwikkeld om de huidige negatieve resultaten om te buigen naar een gezonde financiële organisatie in de toekomst.

5.1.15 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT VASTE ACTIVA

5.1.15.1 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014					
- aanschafwaarde	117.648.972	37.228.575	33.850.650	241.056	188.969.253
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	40.694.296	17.894.741	18.586.337	0	77.175.374
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>76.954.676</u>	<u>19.333.834</u>	<u>15.264.313</u>	<u>241.056</u>	<u>111.793.879</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	1.481.557	1.234.039	2.149.283	3.008.737	7.873.616
- herwaarderingen	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	4.392.878	2.176.902	4.683.464	0	11.253.244
- bijzondere waardeverminderingen	218.662	230.286	0	0	448.948
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	0	0	3.476.427	0	3.476.427
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	3.476.427	0	3.476.427
<i>- desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	399.418	46.556	0	3.249.793	3.695.767
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	198.709	30.061	0	0	228.770
per saldo	<u>200.709</u>	<u>16.495</u>	<u>0</u>	<u>3.249.793</u>	<u>3.466.997</u>
<i>-Overige mutaties</i>					
aanschafwaarde	1.471.467	0	14.526	0	1.485.993
.cumulatieve afschrijvingen	-1.102.469	-368.998	-14.526	0	-1.485.993
	<u>368.998</u>	<u>-368.998</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-3.330.692</u>	<u>-1.189.644</u>	<u>-2.534.181</u>	<u>-241.056</u>	<u>-7.295.573</u>
Stand per 31 december 2014					
- aanschafwaarde	120.202.578	38.416.058	32.538.032	0	191.156.668
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	46.209.596	20.640.866	19.807.900	0	86.658.362
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>73.992.982</u>	<u>17.775.192</u>	<u>12.730.132</u>	<u>0</u>	<u>104.498.306</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2%; 2,5%, 5%	5%; 10%	10%; 20%	0,0%	

5.1.15 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT VASTE ACTIVA

5.1.15.2 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Aanloop- en plankosten	Emissie-, leningskosten en boeterente	Leningen u/g	Deelnemingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2014					
- aanschafwaarde	342.901	641.100	330.000	4.689	1.318.690
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	167.438	51.517	0	-1.320	217.635
Boekwaarde per 1 januari 2014	<u>175.463</u>	<u>589.583</u>	<u>330.000</u>	<u>6.009</u>	<u>1.101.055</u>
Mutaties in het boekjaar					
- uitgifte nieuwe lening	0	0	0	0	0
- resultaat deelneming	0	0	0	0	0
- aflossing lening	0	0	0	0	0
- waardeverminderingen	7.676	45.653	0	0	53.329
- afgeronde onderhanden projecten	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>					
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	5.071	0	0	0	5.071
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	1.616	0	0	0	1.616
per saldo	<u>3.455</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3.455</u>
<i>- overige mutaties</i>					
aanschafwaarde	9.531	0	0	0	9.531
cumulatieve afschrijvingen	9.531	0	0	0	9.531
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-11.131</u>	<u>-45.653</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-56.784</u>
Stand per 31 december 2014					
- aanschafwaarde	347.361	641.100	330.000	4.689	1.323.150
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	183.029	97.170	0	-1.320	278.879
Boekwaarde per 31 december 2014	<u>164.332</u>	<u>543.930</u>	<u>330.000</u>	<u>6.009</u>	<u>1.044.271</u>

5.1.16 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA op grond van art. 5a Regeling verslaggeving WTZi

5.1.16.1 WTZi-vergunningplichtige vaste activa

	Grond	Terrein- voorzieningen	Gebouwen	Ver- bouwingen	Installaties	Subtotaal vergunning	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2013							
- aanschafwaarde	4.079.171	2.182.016	55.657.647	3.320.590	20.479.488	85.718.912	169.222.001
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.369.583	17.488.553	2.699.787	10.927.379	32.485.302	70.028.355
Boekwaarde per 1 januari 2013	<u>4.079.171</u>	<u>812.433</u>	<u>38.169.094</u>	<u>620.803</u>	<u>9.552.109</u>	<u>53.233.610</u>	<u>99.193.646</u>
Mutaties in het boekjaar							
- investeringen	0	0	0	0	0	0	7.704.503
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	0	104.643	1.258.047	117.082	962.943	2.442.715	10.257.632
- extra afschrijvingen NZa-goedgekeurd	0	0	0	0	0	0	0
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>							
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>							
aanschafwaarde	0	0	234.069	36.438	13.505	284.012	3.695.767
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	85.435	29.606	10.973	126.014	228.770
per saldo	0	0	148.634	6.832	2.532	157.998	3.466.997
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>-104.643</u>	<u>-1.406.681</u>	<u>-123.914</u>	<u>-965.475</u>	<u>-2.600.713</u>	<u>-6.020.126</u>
Stand per 31 december 2013							
- aanschafwaarde	4.079.171	2.182.016	55.423.578	3.284.152	20.465.983	85.434.900	173.230.737
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	1.474.226	18.661.165	2.787.263	11.879.349	34.802.003	80.057.217
Boekwaarde per 31 december 2013	<u>4.079.171</u>	<u>707.790</u>	<u>36.762.413</u>	<u>496.889</u>	<u>8.586.634</u>	<u>50.632.897</u>	<u>93.173.520</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0,0%	5,0%	2%; 2,5%	5,0%	5%; 10%		

5.1.16 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA op grond van art. 5a Regeling verslaggeving WTZi

5.1.16.2 WTZi-meldingsplichtige vaste activa

	Trekkings rechten	Subtotaal	Instand- houding	Onderhanden Projecten	Subtotaal	Subtotaal meldings- plichtige activa
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2013						
- aanschafwaarde	31.775.070	31.775.070	17.636.226	241.056	17.877.282	49.652.352
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	7.530.841	7.530.841	11.425.786	0	11.425.786	18.956.627
Boekwaarde per 1 januari 2013	<u>24.244.229</u>	<u>24.244.229</u>	<u>6.210.440</u>	<u>241.056</u>	<u>6.451.496</u>	<u>30.695.725</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	1.061.473	1.061.473	1.485.010	3.008.737	4.493.747	5.555.220
- herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	1.641.826	1.641.826	1.489.626	0	1.489.626	3.131.452
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	161.962	3.249.793	3.411.755	3.411.755
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	102.756	0	102.756	102.756
per saldo	0	0	59.206	3.249.793	3.308.999	3.308.999
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-580.353</u>	<u>-580.353</u>	<u>-63.822</u>	<u>-241.056</u>	<u>-304.878</u>	<u>-885.231</u>
Stand per 31 december 2013						
- aanschafwaarde	32.836.543	32.836.543	18.959.274	0	18.959.274	51.795.817
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	9.172.667	9.172.667	12.812.656	0	12.812.656	21.985.323
Boekwaarde per 31 december 2013	<u>23.663.876</u>	<u>23.663.876</u>	<u>6.146.618</u>	<u>0</u>	<u>6.146.618</u>	<u>29.810.494</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	5,0%		10,0%	0,0%		

5.1.16 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA op grond van art. 5a Regeling verslaggeving WTZi

5.1.16.3 WMG-gefinancierde vaste activa

	Inventaris	Vervoer- middelen	Automati- sering	Subtotaal WMG
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2013				
- aanschafwaarde	18.832.802	341.141	14.676.794	33.850.737
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	10.654.632	227.213	7.704.581	18.586.426
Boekwaarde per 1 januari 2013	<u>8.178.170</u>	<u>113.928</u>	<u>6.972.213</u>	<u>15.264.311</u>
Mutaties in het boekjaar				
- investeringen	387.396	147.798	1.614.089	2.149.283
- herwaarderingen	0	0	0	0
- afschrijvingen	1.778.271	46.952	2.858.242	4.683.465
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>				
.aanschafwaarde	0	0	0	0
.cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
.cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0
<i>- desinvesteringen</i>				
aanschafwaarde	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-1.390.875</u>	<u>100.846</u>	<u>-1.244.153</u>	<u>-2.534.182</u>
Stand per 31 december 2013				
- aanschafwaarde	19.220.198	488.939	16.290.883	36.000.020
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	12.432.903	274.165	10.562.823	23.269.891
Boekwaarde per 31 december 2013	<u>6.787.295</u>	<u>214.774</u>	<u>5.728.060</u>	<u>12.730.129</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	10,0%	20,0%	20,0%	

5.1.17 SPECIFICATIE ULTIMO BOEKJAAR ONDERHANDEN PROJECTEN EN GEREEDGEKOMEN PROJECTEN

5.1.17.1 SPECIFICATIE ULTIMO BOEKJAAR ONDERHANDEN PROJECTEN

Projectgegevens				Investerings				Goedkeuringen				
Num- mer	Brief- nummer	Datum	Omschrijving	WTZi-type	t/m 2013 €	2014 €	t/m 2014		Nominiaal bedrag WTZi €	Indexering WTZi €	Aangepaste goedkeuring €	Jaar van ople- vering
							gereed €	onder- handen €				
			Instandhoudingsinvesteringen		236.713	3.008.737	2.546.483	698.967				
			Aankoop Grond Tynaarlo		4.343	164.770	169.113	0				
Totaal					<u>241.056</u>	<u>3.173.507</u>	<u>2.715.596</u>	<u>698.967</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	

5.1.17.2 SPECIFICATIE IN HET BOEKJAAR GEREEDGEKOMEN PROJECTEN

Projectgegevens					Investerings				Toekomstige lasten		
Num- mer	Brief- nummer	Datum	Omschrijving	WTZi-type	Activapost	WTZi €	WMG €	Overige €	Totaal €	Afschrij- ving WTZi €	Rentekosten €
			Aankoop Grond Tynaarlo				169.113		169.113		
Totaal						<u>0</u>	<u>2.715.596</u>	<u>0</u>	<u>2.715.596</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

BIJLAGE

5.1.18 Overzicht langlopende schulden ultimo 2014 (enkelvoudig)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2013	Nieuwe leningen in 2014	Aflossing in 2014	Restschuld 31 december 2014	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2014	Aflossingswijze	Aflossing 2015	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Rabobank	1-jul-93	1.361.341	25	36.65.919.096	2,95%	272.268	0	54.454	217.814	0	4	jaar	54.454	Hypotheek
Rabobank	1-apr-99	1.614.550	20	32.51.961.152	2,95%	403.638	0	80.728	322.910	0	4	jaar	80.728	Hypotheek
Rabobank	31-dec-01	9.529.385	40	32.94.909.942	3,05%	6.670.570	0	238.235	6.432.335	5.241.160	27	jaar	238.235	Hypotheek
Rabobank	1-okt-91	5.218.472	30	LD 91601239	3,65%	1.391.593	0	173.949	1.217.644	347.899	7	jaar	173.949	Hypotheek
Rabobank	20-feb-92	4.356.290	30	LD 81846608	2,60%	1.306.888	0	845.209	461.679	0	3	jaar	145.209	Hypotheek
Rabobank	1-nov-92	4.112.383	29	LD 10007287	2,78%	1.134.450	0	141.806	992.644	283.614	7	jaar	141.806	Hypotheek
Rabobank	1-dec-94	8.576.446	35	LD 01601610	2,90%	2.008.733	0	125.546	1.883.187	1.255.457	15	jaar	125.546	Hypotheek
Rabobank	31-dec-96	19.285.659	25	LD 31601783	2,90%	2.359.657	0	294.957	2.064.700	589.914	7	jaar	294.957	Hypotheek
Rabobank	12-sep-03	5.735.274	40	36.65.916.682	3,15%	4.265.589	0	143.384	4.122.205	3.405.285	29	kwartaal	143.384	Hypotheek
NWB	30-nov-12	11.600.000	20	10.027.808	2,69%	11.020.000	0	580.000	10.440.000	7.540.000	18	jaar	580.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	16.100.000	25	B003033	2,96%	15.456.000	0	644.000	14.812.000	11.592.000	23	jaar	644.000	Borgstelling
Rabobank	30-nov-12	20.000.000	30	B003035	3,13%	19.333.333	0	666.667	18.666.666	15.333.333	28	jaar	666.667	Borgstelling
Rabobank	1-feb-14	5.100.000	7	3.028.918.234	variabel	5.100.000	0	754.000	4.346.000	576.000	6	kwartaal	754.000	Borgstelling
Totaal						70.722.719	0	4.742.935	65.979.784	46.164.662			4.042.935	

5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Opbrengsten uit gebudgetteerde zorgprestaties

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Zvw-zorg	679.770	2.133.094
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten AWBZ (exclusief subsidies)	58.028.807	57.982.866
Budget forensische zorg GGz	6.547.004	5.800.685
Totaal	<u>65.255.581</u>	<u>65.916.645</u>

Toelichting:

In verband met de invoering van de prestatiebekostiging worden met ingang van 2013 de DBC opbrengsten afzonderlijk verantwoord onder: 15 Omzet DBC's en niet meer opgenomen onder het wettelijk budget. Ook de opbrengsten asielzoekers ZvW en overige producten ZvW worden niet meer verantwoord onder het wettelijk budget maar zijn opgenomen onder: 14. Niet gebudgetteerde zorgprestaties.

Ingaande 2013 wordt in een beperkt aantal jaren voor de forensische zorg een nieuwe bekostigingssystematiek ingevoerd.

Vergoeding van zorg vindt plaats op basis van gefactureerde DBBC's (Diagnose Behandelen en Beveiliging Combinatie). In 2013 wordt een gedeelte van de aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie geleverde zorg op deze basis vergoed, welke is verantwoord onder: 16.

Omzet DBBC's. In 2014 wordt de Basis GGZ verantwoordt onder: 17. Omzet Basis GGZ.

14. Niet-gebudgetteerde zorgprestaties (exclusief DBC's / DBC-zorgproducten)

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Opbrengsten in opdracht van andere instellingen	107.645	139.518
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	169.612	221.881
Opbrengst asielzoekers ZvW	28.047	108.149
Overige producten ZvW	-3.230	24.401
Overige niet-gebudgetteerde zorgprestaties	2.253.585	2.045.480
Totaal	<u>2.555.659</u>	<u>2.539.429</u>

15. Omzet DBC's

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Gefactureerde omzet DBC's	103.984.859	20.271.517
Onderhanden werk DBC's	-2.068.819	45.322.042
Mutatie overige	-17.641.289	-18.020.387
Totaal	<u>84.274.751</u>	<u>47.573.172</u>

Toelichting:

In verband met de invoering van de prestatiebekostiging worden met ingang van 2013 de DBC opbrengsten afzonderlijk verantwoord en niet meer opgenomen onder het wettelijk budget. In mutatie overige is een bedrag ad € 13.587.744 opgenomen inzake DBC opbrengsten die zijn toegerekend aan PsyQ Noord B.V. en POH B.V. Tevens is er inzake omzetnuancering een bedrag van € 1.800.000 opgenomen. Door hervorming van de langdurige zorg, zijn alle jonx-dbc's per 31-12-2014 gsloten en gefactureerd. Dit levert een toename van de facturatie op en een daling van het onderhanden werk.

16. Omzet DBBC's

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Gefactureerde omzet DBBC's	205.949	157.599
Mutatie onderhanden werk DBBC's	-20.797	27.084
NHC	74.771	62.709
Mutatie overig	87.535	0
Totaal	<u>347.458</u>	<u>247.392</u>

Toelichting:

De DBBC opbrengstwaarde over 2014 is € 6.291.988. Van het reguliere contract is 5% over de zorgcomponent en 30% over de kapitaalslastencomponent verantwoord.

5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

BATEN

17. Omzet Basis GGZ

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Gefactureerde omzet	297.604	0
Mutatie onderhanden werk	249.691	0
Mutatie overig	0	0
Totaal	<u>547.295</u>	<u>0</u>

18. Opbrengsten uit hoofde van transitiereregelingen en honorariumplafonds

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
De realisatie doorloop DBC's 2012 onder aftrek onderhanden werk primo 2012 curatieve geestelijke gezondheidszorg	0	38.740.364
Totaal	<u>0</u>	<u>38.740.364</u>

Toelichting:

In 2013 is er in de curatieve geestelijke gezondheidszorg sprake van prestatiebekostiging waarbij de afrekening plaats vind in DBC's. Daarnaast is er in 2013 sprake van een wijziging ten aanzien van productie-afspraken tussen zorgaanbieders en representeerde zorgverzekeraars van kalenderjaar (afgesloten DBC's) naar schadelastjaar (geopende DBC's). Als gevolg van deze overgang vind er eenmalig een nacalculatie plaats voor deze doorloop DBC's; dit betreft DBC's geopend in 2012 en afgesloten in 2013 onder vermindering van het onderhandenwerk ultimo 31-12-2012 vermenigvuldigd met de omrekenfactor.

19. Subsidies

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS (waaronder opleidingsfonds)	1.464.891	1.438.294
Overige Rijkssubsidies	15.928	15.928
Subsidies vanwege Provincies en gemeenten (exclusief Wmo-huishoudelijke hulp; inclusief overige Wmo-prestaties zoals maatschappelijke en vrouwenopvang, verslavingszorg, OGGZ)	792.247	736.502
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	836.793	640.673
Totaal	<u>3.109.859</u>	<u>2.831.397</u>

Toelichting:

In 2014 zijn de volgende subsidies volledig onder de opbrengsten verwerkt:
 Subsidie met betrekking tot zorgopleidingen 1e en 2e tranche Ministerie VWS ten bedrage van € 1.464.891.
 Subsidie met betrekking tot OGGZ Gemeente Groningen ten bedrage van € 671.000.
 Diverse overige gemeentelijke subsidies ten bedrage van € 121.247.

20. Overige bedrijfsopbrengsten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Overige dienstverlening:		
Doorberekende loonkosten	455.662	502.707
Huuropbrengsten	516.883	465.071
Overig	2.079.841	2.114.883
Diverse overige opbrengsten	15.342	20.894
Totaal	<u>3.067.728</u>	<u>3.103.555</u>

5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

21. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Lonen en salarissen	96.346.342	97.229.077
Sociale lasten	13.279.659	11.675.967
Crisisheffing	0	30.370
Pensioenpremies	8.703.484	8.641.543
Andere personeelskosten:		
Opleidingskosten	1.574.101	1.921.852
Reisvergoedingen	2.521.851	2.814.412
Overig	1.458.062	1.126.441
Subtotaal	123.883.499	123.439.662
Personeel niet in loondienst	3.216.535	2.562.000
Totaal personeelskosten	127.100.034	126.001.662
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per contractformatie: Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming	2.134	2.189
Gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per contractformatie:	<u>2.134</u>	<u>2.189</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per inzetformatie: Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming	2.027	2.062
Gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per inzetformatie:	<u>2.027</u>	<u>2.062</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

Voor de regeling Eerder Stoppen Met Werken (ESMW) is een reservering opgenomen van € 4.719.148. Dit is het bedrag dat benodigd is voor de jaren 2015 en 2016, inclusief 52% rvu-heffing.

22. Afschrijvingen op materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	2014	2013
	€	€
Nacalculeerbare afschrijvingen		
- materiële vaste activa	2.442.715	2.649.951
- financiële vaste activa	5.694	5.789
Overige afschrijving:		
- materiële vaste activa	8.810.529	9.002.818
Totaal afschrijvingen	11.258.938	11.658.558
Bij:		
Afschrijvingen financiële vaste activa	47.633	29.424
Totaal afschrijvingen resultatenrekening	11.306.571	11.687.982

Aansluiting afschrijvingen resultatenrekening - vergoeding nacalculeerbare afschrijvingslasten

	2014
	€
Totaal afschrijvingslasten resultatenrekening waarvan nacalculeerbare afschrijvingen	11.306.571 <u>2.448.409</u>
In het externe budget verwerkte vergoeding voor nacalculeerbare afschrijvingslasten:	
- WTZi-vergunningplichtige vaste activa	2.442.715
- WTZi-meldingsplichtige vaste activa	3.131.452
- WMG-gefinancierde vaste activa	4.683.465
Totaal vergoeding nacalculeerbare afschrijvingslasten	10.257.632
Aanschafwaarde desbetreffende vaste activa	173.230.737
Cumulatieve afschrijvingslasten desbetreffende vaste activa	80.057.217

5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

Toelichting:

Schattingswijziging afschrijvingen

Als gevolg van de wijzigende bekostiging is een nieuwe inschatting gemaakt van de verwachte economische levensduur en de eventuele restwaarde van de panden. Dit heeft er toe geleid dat de afschrijvingstermijn en/of de eventuele restwaarde van gebouwen is aangepast. Voor delen van de gebouwen die een kortere gebruiksduur hebben, wordt ook een kortere termijn gehanteerd (componentenbenadering). Overeenkomstig de richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ 145) worden de hieruit voortvloeiende effecten voor de afschrijvingen verwerkt in de verwachte resterende gebruiksperiode van de betreffende panden. Als gevolg hiervan zijn de afschrijvingskosten in 2014 met € 448.948 (opgenomen onder bijzondere waardevermindering) toegenomen ten opzichte van de kosten bij ongewijzigde uitgangspunten.

23. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- materiële vaste activa	448.948	661.633
Totaal	<u>448.948</u>	<u>661.633</u>

Toelichting:

Uitgaande van de analyse van de vastgoedportefeuille is vastgesteld dat er sprake is van bijzondere waardeverminderingen ter hoogte van € 448.948. Het betreft het verkorten van de afschrijvingstermijnen van activa in huurpanden gerelateerd aan de opzeggingstermijn en de versnelde afschrijving op een pand welke in 2015 buiten gebruik gesteld zal worden.

24. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	9.689.198	9.815.896
Algemene kosten	11.597.074	10.506.454
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	3.444.010	3.743.793
Onderhoud en energiekosten:	7.346.759	7.983.561
Huur en leasing	10.733.165	10.917.456
Dotaties en vrijval voorzieningen	-24.247	49.912
Doorbelasting overige bedrijfskosten	-25.771.858	-27.093.352
Totaal overige bedrijfskosten	<u>17.014.101</u>	<u>15.923.720</u>

Toelichting:

De doorbelasting van overige bedrijfskosten betreft afname van Lentis Service en Advies (shared service system) en Concernkosten. Interne verrekeningen voor facilitaire service en vastgoed zijn gebaseerd op integrale kostenprijzen en werkelijke afname. De indirecte concernkosten bestuur en staf zijn verdeeld over de zorgafdeling op basis van aandeel in de omzet. Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord. Binnen Huur en leasing is een bedrag van EUR 650.000 opgenomen voor de afkoop van een huurcontract.

25. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
	€	€
Rentebaten	12.638	8.270
Rentebaten over rekening courant Groepsmaatschappijen	1.420.930	1.309.163
Subtotaal financiële baten	<u>1.433.568</u>	<u>1.317.433</u>
Rentelasten	-2.106.276	-2.397.433
Rentelasten over rekening courant Groepsmaatschappijen	-1.187.268	-1.127.490
Resultaat deelnemingen	-2.029.955	-3.740.022
Subtotaal financiële lasten	<u>-5.323.499</u>	<u>-7.264.945</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-3.889.931</u>	<u>-5.947.512</u>

5.1.19 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

W.G.
Drs. C.L. Bruinsma 25 februari 2016

W.G.
Dr. P.C. Lerk 25 februari 2016

W.G.
Mevr. S.D. Franken-van Velzen 25 februari 2016

W.G.
Mr. E.A.O. Muurmans MBA 25 februari 2016

W.G.
Drs. J.H.M. van der Meer RA 25 februari 2016

W.G.
Drs. L.P. Middel 25 februari 2016

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De raad van bestuur van de Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft de jaarrekening 2014 buiten vergadering goedgekeurd.

De raad van toezicht van de Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming heeft de jaarrekening 2014 buiten vergadering goedgekeurd.

5.2.2 Statutaire regeling resultaat bestemming

In de statuten is bepaald, conform artikel 2, dat de stichting geen winstoogmerk heeft.

5.2.3 Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

5.2.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Fusie tussen Lentis en Lentis Zorgonderneming

Lentis Zorgonderneming B.V., PsyQ Noord B.V. en PsyQ Business B.V. (CAP Noord Nederland B.V.) zijn juridisch met elkaar gefuseerd. Hierbij is Lentis Zorgonderneming B.V. de verkrijgende vennootschap geworden. Als gevolg van de juridische fusie zijn PsyQ Noord B.V. en PsyQ Business B.V. opgehouden te bestaan. Vervolgens zijn Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming en Zorgonderneming B.V. juridisch met elkaar gefuseerd. Hierbij treedt Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming op als verkrijgende vennootschap. Lentis Zorgonderneming B.V. is de verdwijnende vennootschap. De fusies hebben plaatsgevonden met terugwerkende kracht per 1 januari 2015. De akten zijn gepasseerd op 31 mei 2015.

Doorbetaling onregelmatigheidstoeslag (ORT) tijdens vakantie

Begin juni 2015 heeft de rechtbank Den Haag een uitspraak gedaan over de betaling van onregelmatigheidstoeslag (ORT) tijdens vakantie en verlof. De uitspraak van de rechtbank Den Haag, dat een eerdere uitspraak van het Europese Hof van Justitie, waarin bepaald werd dat de ORT gezien moet worden als onderdeel van het salaris en moet worden doorbetaald tijdens vakantie en verlof heeft geleid tot een inventarisatie om te komen tot collectieve claims bij diverse vakbonden. Op dit moment is echter nog onduidelijk of deze jurisprudentie voldoende is om in de jaarrekening 2014 een voorziening te treffen voor (mogelijke) ORT claims. Dit aangezien de huidige uitspraak één specifiek geval betreft, waarbij het nog onzeker is of deze voor alle medewerkers in de zorg stand zal houden. Op basis hiervan heeft Lentis geen voorziening getroffen in de jaarrekening 2014.

Garantstelling toekomstige verplichtingen stichting Dignis

Stichting Lentis MO heeft een garantstelling afgegeven aan Stichting Dignis ter waarborging van de continuïteit van Stichting Dignis. Lentis MO staat garant voor alle huidige en toekomstige verplichtingen tegenover derden. De Raad van Bestuur van Lentis MO heeft dit middels een "Letter of continuing support" laten weten aan de directie van Dignis. In deze Letter of continuing support is aangegeven dat Lentis garant staat tot en met 25 februari 2017. Binnen Dignis worden nu maatregelen getroffen en plannen ontwikkeld om de huidige negatieve resultaten om te buigen naar een gezonde financiële organisatie in de toekomst.

5.2.5 Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en de raad van bestuur van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2014 van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming te Zuidlaren gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2014 en de geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2014 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur

De raad van bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de in Nederland geldende Regeling verslaggeving WTZi en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag overeenkomstig Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 655 'Zorginstellingen'. De raad van bestuur van de stichting is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Ref.: e0374298

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Paterswoldseweg 806, 9728 BM Groningen, Postbus 8060,
9702 KB Groningen
T: 088 792 00 50, F: 088 792 94 24, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de raad van bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming per 31 december 2014 en van het resultaat over 2014 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Benadrukking van onzekerheden omzetverantwoording 2013 en 2014 ten gevolge van sectorontwikkelingen 2008-2014

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 'DBC-omzet in relatie tot landelijke problematiek en onzekerheden' op pagina 10 onder de Grondslagen van waardering en resultaatbestemming in de toelichting op de jaarrekening waarin de raad van bestuur een nadere toelichting heeft opgenomen op de onzekerheden in de omzet en de rechtstreeks hiermee samenhangende posten in de balans als gevolg van sectorontwikkelingen 2008-2014. Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van klassenindeling bezoldigingsmaximum

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT en de brief van VWS d.d. 20 februari 2015 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT zoals bepaald en verantwoord door Stichting Lentis Maatschappelijke Onderneming als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum.

Verklaring betreffende het jaarverslag

Wij vermelden dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2 Regeling verslaggeving WTZi juncto artikel 2:393 lid 5 onder e BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd.

Groningen, 25 februari 2016
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door F.E. van Kommer RA